

Písek

Sousedský průvodce

Jak v Písku nejen bydlet,
ale i žít?

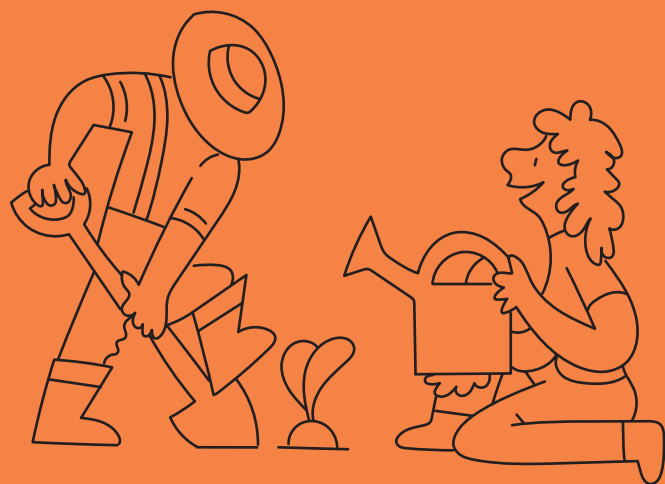
Zpracovala Jana Marková
za spolek Aktivní Písek

Co najdete v průvodci?

📍 **místní iniciativy**

→ **inspirace**

* **tipy**

Sousedství není jen místo, kde bydlíme - je to prostor, kde společně žijeme. Když si představíme, co znamená skutečný domov, nejde jen o stěny našeho bytu či domu, ale i o prostředí za našimi dveřmi. Rozvíjet místo, kde žijeme, znamená pečovat o prostor, který nás obklopuje, a vytvářet z něj domov nejen pro sebe, ale i pro své sousedy.

Dobrý sousedský vztah nestojí na velkých gestech - začíná drobnými kroky, úsměvem na pozdrav, pomocí v pravý čas nebo prostým zájmem o to, jak se druhým daří. Tam, kde jsou lidé ochotni si naslouchat a spolupracovat, se zkrátka žije lépe. V takovém prostředí nevnímáme sousedství jako nutnost, ale jako příležitost - místo, kde se cítíme vítáni, bezpečně a spokojeně.

Každý z nás může přispět k tomu, aby naše okolí bylo lepším místem k životu. Stačí se zamyslet: jak chci, aby to zde vypadalo? Jaké vztahy chci pěstovat? Rozvíjet sousedství neznámá jen zlepšovat prostor kolem sebe, ale také budovat sounáležitost, která promění „místo, kde bydlím“, na místo, kde skutečně žiji.

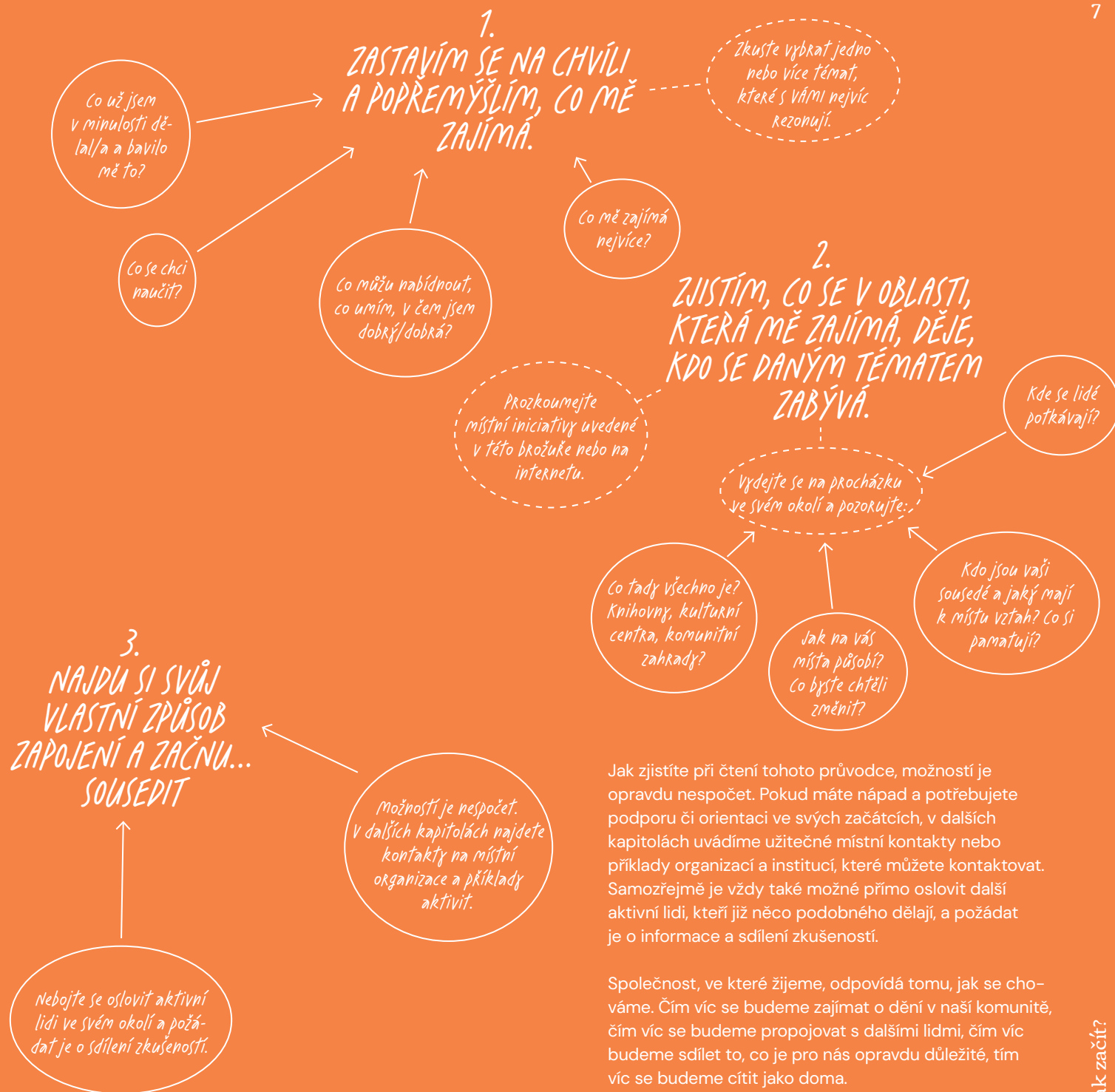
Jak začít?

Bezpochyby nelze vytvářet žádné osvědčené návody na to, jak být dobrým sousedem nebo jak budovat živé sousedství. Každý bydlíme v komunitě jinak dlouho, jsme jiného věku, profese, osobních kapacit, dostupných možností, zkušeností a dovedností. Už jen obrovský rozdíl mezi malými obcemi, kde je sousedství určitou podobou nutnosti, a velkými městy, kde se sousedství děje na úrovni částí, čtvrtí a ulic, nás vybízí k velké opatrnosti vůči obecným návodům.

Přesto jsme přesvědčeni, že inspirace může být tím pomyslným mávnutím motýlího křídla, z které téměř ničeho postupně může rozhýbat vaše sousedství a komunitu. Klíčová je v tom autenticita, vaše skutečná vnitřní motivace, která obvykle vyplývá z nějakého nedostatku nebo touhy či snu. Chybí vám babička na hlídání? Chcete jíst biopotraviny? Máte rádi tanco-vání? Je pro vás požítkem sdílet četbu knih? To vše mohou být dobré impulsy k tomu, kde začít.

Nemáte-li takto jasný a konkrétní impuls, může být cestou „mapa“. Stejně jako si tvoříme v hlavě či na papíře mapy myšlenkové, můžeme se pustit do tvorby mapy komunity. Je to i jedna z metod, jak mohou komunitní organizátoři nebo výzkumníci více či méně sofistikovaně shrnout komunitní dění v dané čtvrti či obci. I vy se můžete stát pomyslnými výzkumníky vašeho sousedství. Sepsat si na jedno místo osoby, místa a akce, které jsou nějak pro vaši komunitu klíčové, a vytvořit si z nich síť vztahů, jež se může proměnit i v jakýsi obraz, který bude vašim vizuálním vodítkem. Touto cestou jde pomyslně i náš průvodce. Chce vám představit tipy na to, jak přemýšlet o lidech (sousedech) jakožto o aktérech dění a o místech, klíčových bodech komunity, o které se může opírat řada aktivit, jež se dějí právě díky místům a lidem.

K tomu v dalších kapitolách přidáváme pár obecnějších rad, jak získat podporu, ale i mnoho dílčích a konkrétních tipů a inspirativních fotografií, které mohou vašim úvahám, a především konkrétním krokům k lepšímu sousedství pomoci.

Jak zjistíte při čtení tohoto průvodce, možností je opravdu nespočet. Pokud máte nápad a potřebujete podporu či orientaci ve svých začátcích, v dalších kapitolách uvádíme užitečné místní kontakty nebo příklady organizací a institucí, které můžete kontaktovat. Samozřejmě je vždy také možné přímo oslovit další aktivní lidi, kteří již něco podobného dělají, a požádat je o informace a sdílení zkušeností.

Společnost, ve které žijeme, odpovídá tomu, jak se chováme. Čím víc se budeme zajímat o dění v naší komunitě, čím víc se budeme propojovat s dalšími lidmi, čím víc budeme sdílet to, co je pro nás opravdu důležité, tím víc se budeme cítit jako doma.

Místa jsou křižovatkami historie, cest, geografických a urbanistických podmínek a zejména našich setkávání. At' už jde o veřejné, komunitní nebo soukromé prostranství, jsou pomyslnou kostrou sousedství.

Vztahy lze přirozeně rozvíjet přímo tam, kde bydlíme. Není nic jednoduššího než moci se obrátit na spřátelené sousedy v bytovém domě – když vám při vaření chybí poslední ingredience, když potřebujete půjčit štafle nebo když vám má přijít balík a nejste doma. Pokud se lidé v domě alespoň trochu znají, cítí se bezpečněji a méně osaměle. Cíleně pěstovaná komunikace pomáhá minimalizovat nedorozumění a konflikty. Je pak pravděpodobnější, že obyvatelé budou o dům a společné prostory více pečovat a lépe využívat jejich možnosti.

I ve vašem domě pravděpodobně žije hned několik lidí, kteří stojí o navázání příjemných sousedských vztahů a občasnou výpomoc s drobnostmi. Zkuste vytvořit příležitost pro ty, kteří na ni čekají. Ptejte se na vztahy a historii v domě, co koho těší a co komu schází. Uspořádejte krátké setkání na chodbě, v blízké kavárně či hospodě. Nebo vytvořte společný komunikační kanál online. Využijte nástěnku na chodbě ke sdílení informací a pozvánek.

Jděte příkladem!

Chcete, aby u vás fungovala vzájemná pomoc? Jděte příkladem. Většina lidí neváhá a potěší je, když mohou být užiteční druhým. Ale říct si o pomoc tam, kde to ještě není běžné, chce odvahu. Zkuste překonat ostych, říkejte si o pomoc a obraťte se na sousedy i s maličkostmi.

TIPY PRO OŽIVENÍ DOMU

→ Společný úklid

Společný úklid vnitrobloku nebo jiných společných prostor je nekonfliktní akce, do které se snadno zapojí každý, včetně dětí. Když k němu přidáte občerstvení, může z něj být skvělá seznamovací událost.

→ Knihovnička nebo skříň na nářadí

Navrhněte sousedům, že na zkoušku umístíte na chodbu domu skříňku. Na knihy, nářadí nebo sportovní vybavení, které jste ochotni společně sdílet. Když to bude fungovat, můžete ji tam nechat a vybavení dál rozšiřovat. Skříňka může být i zamykatelná na číselný kód.

→ Výzdoba

Udělejte si se sousedy radost a zútulněte společné prostory květinami nebo tematickou výzdobou, třeba na Vánoce.

→ Záhon

Založte se sousedy společný záhon před domem. Rýpání se v zemi a opečovávání zeleně může být hezkým společným zájmem napříč generacemi. Menší květinový záhonek navíc nepotřebuje tolik místa, potěší oko nejednoho kolemjdoucího a vám bude dělat radost, kdykoliv se budete vracet domů.

→ Přebytky ze zahrady

Přivezli jste si z chalupy či od příbuzných koš třesní nebo jablek, ale nestíháte všechno sníst? Dejte na chodbu košík se vzkazem a udělejte radost sousedům. Možná tím vytvoříte i novou tradici.

→ Hostina

Jídlo spojuje. I sousedy. Uspořádejte hostinu na chodbě domu nebo grilovačku ve vnitrobloku. Inspirujte se u Petry Hajzlerové, která o svých sousedských hostinách vydala i výživnou knihu Hostina.

*** V mnohém se proces oživení domu podobá proměnám vnitrobloků. Můžete tak čerpat ze zkušeností v další kapitole Dvory a vnitrobloky.**

*** Nedaří se ve vašem družstvu nebo SVJ najít společnou řeč? Byly vám situace ve filmu Vlastníci povědomé? Využijte podpory odborníků a pozvěte si na další schůzku zkušeného facilitátora, který dokáže skupinu lidí s různými názory dovést ke konstruktivní diskuzi.**

Dvory a vnitrobloky

Území okolo a uvnitř bytových jednotek mají velký potenciál, zůstávají však často ležet ladem. Dvory a vnitrobloky jsou jednou z odpovědí na nesnáze městské anonymity a významným dílem v adaptaci města na klimatické změny. Umožňují vybudovat prostředí, které je příjemné na pohled a zve k odpočinku na čerstvém vzduchu. Oživený vnitroblok však přináší mnoho dalších praktických využití, zhodnocuje nemovitost, zvyšuje bezpečnost a dokáže třeba i chladit v horkých měsících. Cílem úprav zpravidla je, aby se v prostoru všichni cítili dobře a nebylo třeba nikoho vylučovat. Klíčovým aspektem je proto hledání společných potřeb a zájmů jeho obyvatel.

Začít můžete nastudováním metodických a inspirativních materiálů. Doporučujeme metodiku Živé vnitrobloky a stránky www.vnitrobloky.cz. Jejich autoři ze spolku Bieno nabízejí úvodní bezplatnou konzultaci a navazující služby provádění celým procesem.

*Využijte různé
druhy financování*

Od svépomocných úprav až po
čerpání dotací a grantů.
Více o grantech na str. 84.

CO MŮŽE PROMĚNA PŘINÉST?

→ Prostor pro odpočinek a setkávání

Živý dvorek či vnitroblok je prodloužením vašeho obýváku nebo balkonu. Můžete ho snadno vybavit posezením, lehátky, přístřeškem, grilem nebo pár květináči. Rázem vytvoříte místo, kde máte možnost potkávat své sousedy a pořádat společné akce.

→ Zhodnocení majetku

Investicí do společných prostor, jejich kultivací a obydlením dochází ke zhodnocení celé nemovitosti i jednotlivých bytových jednotek. Tržní cena bytů stoupá až o statisíce korun.

→ Prostor pro děti, rodiče i seniory

Změny ocení zejména ti sousedé, jejichž život je nejvíce vázaný na místo bydliště. Mezi

ně patří starší lidé, děti a rodiče nebo lidé s dlouhodobě či dočasně ztíženým pohybem. Dnes to mohou být ale i lidé pracující na home office.

→ Užitek a úspora

Dvory a vnitrobloky mohou plnit řadu praktických funkcí. Najdete zde sušáky na prádlo, parkování pro jízdní kola, hadicí na jejich umývání, budky s nářadím, biopopelnice a mnoho dalšího.

→ Zlepšení klimatu a životního prostředí

Funkční úpravy ve vnitroblocích činí klima zastavěného území žitelným i v letních měsících. Rozdíl mezi teplotami ulice a částečně upraveného vnitrobloku se pohybuje kolem

📍 ZAHRADA VE VNITROBLOKU
ATELIERU PÍSEK

10 °C. Základní adaptační opatření navíc nejsou příliš finančně nákladná, často ovšem vyžadují zapojení obyvatel do jejich realizace. Příkladem funkčních změn je lepší hospodaření s dešťovou vodou, péče o stromy, zeleň ve dvoře i na fasádách nebo kompostování. Více podrobností najdete například v online příručce Jak na klima ve vnitrobloku.

→ Pěstování a produkce

I na malém plácku lze vypěstovat plodiny, které vám zpestří jídelníček. Bylinky, jedlé keře, ale i mnohé druhy zeleniny. Více o zeleni ve městě v následující kapitole.

* Pro brzký start užívání často pomůže úklid a obnova zanedbaných prvků – na-

příklad záhonů, posezení, dlažeb a podobně. Taktéž květináče a drobné herní prvky či lehký mobiliář bývají v souladu se stávajícím režimem využití prostoru.

* Je v pořádku mít strach. Předstoupit před sousedy s novou iniciativou vyžaduje odvalu. Neváhejte se poradit s odborníky nebo si vezměte na pomoc facilitátora. Tahouny změn se často stávají lidé, do kterých byste to neřekli.

* www.vnitrobloky.cz
Inspirujte se z praxe. Navštivte realizované dvory a vnitrobloky, které se podobají tomu vašemu, a vezměte s sebou i své sousedy.

Veřejná prostranství

Veřejná prostranství mají už ve svém názvu zakotvený silný sousedský aspekt, jsou to místa pro všechny. Historicky to byla vždy místa důležitého dění komunity. Ať už šlo o běžná každodenní setkávání, obchodování, výměnu informací nebo setkání cíleně organizovaná a pro komunitu důležitá, jakými byly demonstrace, oslavy svátků a významné kulturní události. Díky automobilové dopravě, obchodním střediskům a multikinům na okraji měst, e-shopům a dalším technickým vymoženostem máme výrazně méně důvodů pro každodenní využití veřejných prostor. Přesto nějak přirozeně cítíme, že bez veřejných prostor není bydlení jaksi úplné a města bez nich ztrácejí svou krásu, kouzlo a zabydlenost.

Města se o revitalizaci veřejných prostranství často velmi úspěšně pokoušejí. S využíváním veřejných prostor ale pochopitelně není třeba čekat na velké, drahé a dlouhotrvající projekty. Drobnou, ale efektivní změnou může být například vybudování ohniště, prostoru pro grilování, altánu, posezení nebo vodního prvku.

*Jak na uspořádání
akce ve veřejném
prostoru*

se můžete inspirovat také u projektu Kul-
turista v Českých Budějovicích (Spolek
Budějovice 2028)

[www.budejovice2028.eu/files/
kulturista-manual.pdf](http://www.budejovice2028.eu/files/kulturista-manual.pdf)

◉ *KVĚTNATÝ PÁS A HMYZÍ DOMEK
U ŘEKY OTAVY*

JAK OŽIVIT VEŘEJNÝ PROSTOR?

→ Komunitní plánování

Klíčem úspěchu participativního neboli komunitního plánování obnovy veřejného prostranství je do takového procesu pozvat co nejširší okruh sousedů co nejatraktivnějším způsobem (rozhovory, dotazníky, procházka, plánovací setkání apod.). Užitečným pomocníkem může být facilitátor provázející debatu k hmatatelným výsledkům.

→ Probuzené vzpomínky

I dávné a často zapomenuté události mohou sbližovat dnešní obyvatele. Sousédky tak společně obnovují památky nebo původní funkce míst, tvoří naučné stezky, organizují procházky s pamětníky nebo sbírají a vystavují staré fotografie svého okolí.

→ Místa k setkávání

Pokud nám schází přirozená místa k setkávání, můžeme je společně vybudovat. Nové lavičky, ohniště, altány, zázemí pro akce, pódia nebo revitalizované návsi už zdobí stovky míst po republice. Nedávno vzniklo nové veřejné ohniště nedaleko Vohybalu v Písku www.mapy.cz/s/mufazuji.

→ Sousédky zvířata

Podpořit biodiverzitu můžeme budováním úkrytů a stanovišť pro volně žijící hmyz, ptáky, drobné savce či plazy. Je dobré čerpat ze zkušeností odborníků, abychom zasahovali do místního ekosystému skutečně pozitivně a s citem.

→ Komunitní sauny

Do veřejného prostoru můžeme přidat i funkční prvky. Velikou oblibu si například získávají komunitní sauny. U řek, hasičských nádrží nebo rybníků tak potkáte třeba na saunu přestavěné mobilní maringotky a jejich polonahé návštěvníky.

→ Vodní prvky

Voda chladí, osvěžuje i láká k zastavení. I proto se čistí, obnovují nebo budují nové studánky, potoky, nádrže, rybníky či fontány. Jsou nepostradatelnou součástí krajiny a mohou být i zdrojem té nejchutnější pitné vody.

→ Zeleně

Komu se nelení, tomu se daří třeba i vysadit alej, sad, zachránit vzácné staré stromy nebo jinak zazelenit okolí. **Více na straně 64.**

Všichni máme možnost utvářet veřejný prostor v našem městě. Jak?

☎ Počítáme s vámi

www.paropisek.cz

Počítáme s vámi je participativní rozpočet města Písku, kam každý místní občan může podat návrh, který by měl splňovat finanční limit do 0,5 mil. Kč s DPH a také podmínky dané schválenými pravidly. Projekt by měl být veřejně prospěšný, měl by být na území města a dle platného územního plánu, doplněný nákresem, popisem a rozpočtem. U podaných návrhů bude město posuzovat proveditelnost, poté budou zařazeny do finálního hlasování na webových stránkách. Podle počtu hlasů budou k realizaci vybrány projekty až do vyčerpání celkového rozpočtu na daný rok.

Programy Nadace Via

www.nadacevia.cz/nabidka-programu/misto-kde-zijeme

Mnoho příkladů úspěšných sousedských projektů, které finančně i metodicky podpořila Nadace Via, najdete na stránkách nadace.

Jak na uspořádání akce ve veřejném prostoru?

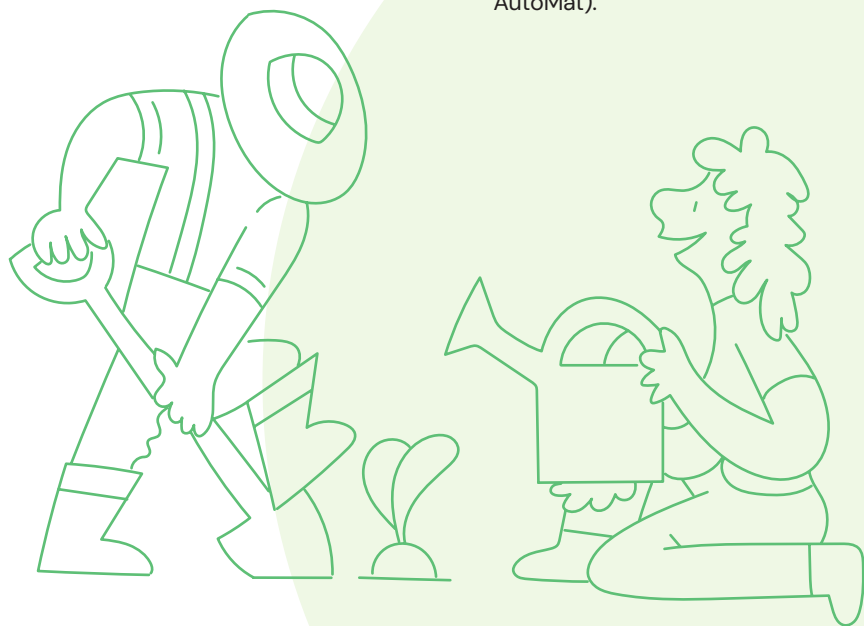
www.budejovice2028.eu/files/kulturista-manual.pdf

Inspirovat se můžete také u projektu Kulturnísta v Českých Budějovicích (Spolek Budějovice 2028)

Jak přetvořit veřejný prostor?

www.manual.zazitmestojinak.cz

Nejen to hledejte také v průvodci sousedskými slavnostmi Zažít město jinak (Spolek AutoMat).

Komunitní zahrady

Komunitní zahrady jsou v dnešní době pro obyvatele měst ideální příležitostí, jak neztratit kontakt s přirozeným rytmem přírody, a možností pěstovat vlastní potraviny. Práce s hlínou a rostlinami má terapeutické účinky, přináší konkrétní viditelné výsledky plné autentické chuti, a tak přináší spoustu radosti. A samozřejmě i zodpovědnosti, té sdílené, a tím tedy i budování vztahů.

Komunitní zahrady mají mnoho podob – od několika vyvýšených záhonů ve vnitrobloku až po malé zelené parky. Zahrady také výrazně přispívají ke zlepšení klimatu i zkvalitnění života ve městech. Dokonce prokazatelně snižují kriminalitu v sousedství. Důležitou roli hraje pobyt na zahradě také u maminek samoživitelů, které se díky zapojení do komunity vypořádávají s možnou sociální izolací.

☉ Projekt Studentského parku

www.paropisek.cz/projekty

Z Participativního rozpočtu města Písek vzešel projekt Studentského parku. Ten vzniká za spolupráce studentů píseckých středních škol a bude sloužit pro výukové aktivity žákům MŠ a dětem mladšího školního věku. Park bude využíván nejen k edukativním účelům v rámci environmentální výchovy, ale také jako místo pro setkávání dětí a starších generací.

*K pěstování není
potřeba velké plochy.*

Skvěle postačí dvůr ve vnitrobloku, balkon či terasa. Na kousek plochy postavíte vyvýšený záhon a je to. I malý kousek zeleně může přinést velkou radost, vyčistit hlavu a ozelenit kousek vašeho okolí.

☉ Komunitní zahrada na Hradišti v Písku

Projekt písecké komunitní zahrady vnáší do našeho města možnost vlastní produkce ovoce, zeleniny či květin. Na veřejném prostoru na návsi na Hradišti se mohou aktivně zapojit místní občané napříč generacemi. Ať už při úklidu pozemku, výsadbě jedlého lesa nebo budování záhonů.

→ Komunitní zahrada v Táboře

Vybudovat si vlastní záhon, vysít semínka či vysadit sazeničky, pozorovat jejich pokroky, sklízet úspěchy a vařit z nich ta nejosobnější jídla. K tomu strávit čas na jedinečné zahradě hned pod hradbami starého města tábořského, potkávat se u toho s přáteli či s novými lidmi stejného zájmu a ještě se mezi sebou leccemu přiučit. To je 1. tábořská komunitní zahrada u Ctiborova mlýna. Vedle toho pravidelný kulturní program, akce pro děti, společné vaření i požívání.

→ Komunitní sad Blatná

Velikost sadu je cca 40 x 90 m² a vedle původních stromů zde rostou stromy nově vysazené. Uprostřed sadu se nachází mokřadní zóna. Sad poskytuje příjemné prostředí pro pracovní a tvůrčí relax návštěvníkům i „dobrovolným komunitním zahradníkům“, ale i útočiště pro ptáky, drobné obratlovce, hmyz. Probíhají zde také vzdělávací programy pro dětské návštěvníky. O sad pečují Kulturní Plantáž Blatná, TS Blatná a dobrovolníci.

→ Jak to funguje za hranicemi české zahrádky?

V Maďarsku a Rakousku obce poskytují hlavně pozemky nebo finanční podporu, zatímco ve Francii a Španělsku je běžnější širší podpora. Návodem, jak zabořit ruce do tvorby komunitní zahrady, vám může být mezinárodní projekt Ecogardens (ecogardenstraining.com).

* Návodem, jak zabořit ruce do tvorby komunitní zahrady, vám určitě může být mezinárodní projekt Ecogardens (ecogardenstraining.com/cs).

* Jak se zapojit? Projekt mapko.cz dlouhodobě sdružuje nadšené zahradníky a kompostáře, aby své vysněné místo našel opravdu každý. Pokud ve vaší blízkosti žádná zahrada není a máte dostatek odvahy a odhodlání, skvělým průvodcem v založení nové zahrady vám bude knížka Pěstujeme ve městě.

Chcete vědět ještě víc? Prozkoumejte stránky www.kokoza.cz, společně s nadšenými profesionály z Kokozy bylo založeno už přes 41 komunitních zahrad.

* Do života komunitních zahrad se můžete zapojit i jinými způsoby než pěstováním. Přispějte na kompost svým bioodpadem, doneste zvířatům skořápky nebo jiné krmivo, přiložte ruku k dílu na společných brigádách nebo navštivte workshopy a jiné události, které se tu konají.

KOKOZA.CZ

Komunitní centra

Komunitní centrum je asi tím nejvyšším ideálem sousedského a komunitního života. Ale vůbec není samozřejmostí. Jeho principem je otevřenost, nízkoprahovost a neformálnost. To se nemusí vylučovat s tím, že je zde možné organizovat i velmi pravidelně nejrůznější dílny, kulturní a vzdělávací programy. Není-li v obci přímo takové centrum, variantami může být komunitní škola, sportovní či hasičské klubovny, případně knihovny, kavárny nebo fary a církevní centra. Každá z těchto budov bude mít jistě svá prostorová, časová a organizační specifika, ale jde o princip. Máme místo, kde se dá potkat, domluvit a připravit akci či se schovat při nepřízní počasí.

*Vezměte
s sebou děti.*

Těm centra nabízejí příležitosti potkat se s pestrostí lidí i aktivit, kterou by jinde nezažili. Čeká je společné tvoření, mezigenerační setkání, rozdílné kultury, získají prostor ke kreativitě nebo si vyzkoušejí různé druhy dobrovolnictví.

*Nabídněte
komunitě to,
co vás baví.*

Rádi vaříte nebo pečete? Těší vás občas uspořádat akci pro děti nebo dospělé? Společná brigáda pro dobrou věc je pro vás vítanou příležitostí zacvičit si? Neváhejte se ozvat komunitnímu centru nebo aktivnímu spolku v sousedství a zjistit, zda vaše záliby dokážou smyslně užít.

Knihovny

Výraznou proměnou prošly v poslední době knihovny. Už dávno nejsou jen místem půjčování knih. Stávají se vzdělávacími centry, kulturními centry a v mnohých případech i centry komunitními. Pořádají férované snídaně, univerzity volného času, zakládají komunitní zahrady, ožívá v nich folklór a místní tradice, propojují lidi a generace. Česká republika má nejhustší síť knihoven na světě – více než 6000 knihoven a jejich poboček. Více než 2,3 milionu lidí ročně přichází do knihoven za kulturou, více než jeden milion za nabídkou celoživotního neformálního vzdělávání.

→ Komunitní akce

Knihovny pořádají širokou škálu akcí – od přednášek a workshopů po deskové hry či setkání s místní samosprávou. Písecká knihovna podporuje komunitu, mezigenerační dialog a udržitelnost. Ve spolupráci se spolkem Svět v Písku pomáhá s integrací cizinců. Program Dobrá pomoc zapojuje dobrovolnice do výroby rukodělných výrobků a terapeutických pomůcek pro seniory a nemocniční pacienty. Pro školy nabízí vzdělávací programy, pro veřejnost kurzy jako sdílené vaření či digitální poradnu. Nejmenší děti se mohou zapojit do programu Všechnálek, starší zažít Noc s Andersenem – a v knihovně i přespat.

→ Multifunkční prostor

Knihovny otevírají své prostory komunitě – pořádají sousedské akce, provozují klubovny nebo nabízejí coworking. Městská knihovna Písek podporuje volnonožce a drobné podnikatele tím, že jim poskytuje místo pro práci, setkávání a tvorbu nových projektů.

→ Dobrokoutek

V oddělení naučné literatury najdete volně přístupný swapový stojan na oblečení. Návštěvníci knihovny sem mohou odložit čisté, nepotřebné věci a kdokoli si je může

zdarma odnést. Během adventu zde probíhá i swap vánočních ozdob a dekorací.

→ Semínkovna

V oddělení naučné literatury najdete také Semínkovnu – místo pro sdílení nehybridních semínek od místních pěstitelů. Semínka si můžete zdarma odnést nebo vyměnit za vlastní. Až přijde úroda, nezapomeňte přispět svými přebytky v označeném pytlíčku.

→ Promítání dokumentů

V písecké knihovně také můžete zhlédnout volně dostupné dokumenty z nabídky Promítej i ty! festivalu Jeden svět, největší přehlídky dokumentárních filmů o lidských právech na světě. Program najdete na webových stránkách knihovny.

→ Knihy až domů

Dobrovolníci v některých lokalitách nosí nebo rozvázejí knihy lidem, pro které je knihovna fyzicky nedostupná.

→ Čtenářský klub

V rámci knihoven nebo zcela neformálních skupin získávají na popularitě čtenářské kluby. Rádi sdílíte své zážitky ze čtení knih? Rádi se dozvíte o knihách, které oslovily někoho jiného? Přijďte společně prožívat kouzlo knih do místní knihovny.

*** Spolupráce s knihovnami může být velmi užitečná v oslovení místních lidí nebo k samotné organizaci akcí. Jsou totiž významným aktérem místního dění. Propojují se u nich spolky, organizace i samosprávy, a hlavně tisíce čtenářů.**

*** Jak na rozvoj komunitního rozměru knihoven : konceptce.knihovna.cz/chci-bu-dovat-komunitni-knihovnu-nebo-udrzitel-na.knihovna.cz.**

Desítky inspirativních komunitních a vzdělávacích aktivit

napříč celou Českou republikou a všemi typy a velikostmi knihoven najdete na stránce codokaze.knihovna.cz.

městská knihovna Písek

www.knih-pi.cz

„Není dobré člověku býti samotnému,“ píše se v moudrých písmech. Proto hledáme partnery, zakládáme rodiny a budujeme dlouhodobá přátelství. Naše současná kultura je výrazně individualističká, ale pokud nechceme být jen pracovníky a nocležníky a toužíme pestře a plnohodnotně žít, rozvíjení sousedství je preventivním lékem.

V této části průvodce popisujeme také některé specifické životní situace – dětství, rodičovství, věk seniorský nebo soužití lidí různých mateřských jazyků a sociálních bublin. Naším záměrem není tyto skupiny jakkoliv oddělovat. Naopak věříme, že právě jejich propojováním vznikají skutečně silná, vyvážená a obohacující společenství. Jsou to tak spíše příležitosti podívat se na naše sousedství z různých perspektiv a najít si svou sousedskou roli, ať už jsme v jakémkoliv období našeho života.

Lidé

Prostředí dnešního města přináší pro děti i rodiče nové výzvy, které se značně liší od těch, jimž čelily předchozí generace. Jak dopřát i dnes dětem živé sousedství – tlupu blízkých dětí a dospělých, prostor k volnému pohybu a hře nebo kontakt s přírodou? A jak zároveň nezapomínat na potřeby rodičů, kteří potřebují dost času i pro sebe, pro partnerské vztahy a pro zajištění materiálních potřeb domácnosti? Odpovědi na tyto otázky můžeme hledat ve staronových podobách sousedských a komunitních vztahů. Inspirovat se můžeme příklady, jak situaci řeší rodiče z jiných lokalit.

TIPY

→ **Střídání péče ve skupině rodin**

Model, se kterým se můžete setkat v mnoha podobách. Dvě nebo více rodin se pravidelně střídají v tom, u které z nich tráví děti společně čas. Domluví se třeba na jedno dopoledne v týdnu. U starších dětí i na odpoledne s přespáním. Děti jsou nadšené ze společných zážitků a rodiče získávají vzácný čas pro sebe.

→ **Seznamovací piknik**

Pro děti i rodiče je často složité najít spřízněné lidi v sousedství. Jana Křížová proto zkusila v brněnském parku organizovat jednou týdně sdíleci a seznamovací pikniky pro maminky s dětmi. Setkání se setkala s mnoha pozitivními ohlasy a vznikla kolem nich online skupina s více než 180 maminkami z okolí.

Některé z nich se pak začaly vídat intenzivněji. Podobná setkání lze organizovat v knihovnách nebo jiných dostupných prostorech. Celý příběh najdete na www.sousededit.cz/pribehy.

→ **Sousedská klubovna**

Když už máte tlupu nebo alespoň její zárodek a chcete se vídat intenzivněji, můžete si třeba pronajmout společný komunitní prostor či zahradu. Na Jižním Městě v Praze tak vznikla unikátní iniciativa, ve které si 20 rodin pronajímá „byt navíc“. Za cca 400 korun měsíčně mají nebytový prostor s kuchyní a zahrádkou, kde se mohou scházet a děti v tlupě řídit.

→ **Adventure playgrounds**

Takzvaná adventure playgrounds neboli dob-

rodružná hřiště představují protipól k současným hřištím svázaným předpisy, normami a metodickými pokyny. Jsou to místa, kde se děti a mladí lidé mohou svobodně pohybovat, testovat své limity, riskovat, zkoumat a autenticky tvořit – cítit se živí. Koncept má bohatou tradici v Anglii nebo Holandsku a zrod prvních takových hřišť v Čechách právě probíhá.

www.adventureplayground.cz,
www.architekturadetem.cz nebo
www.seberizenevzdelavani.cz

→ **Babička a dědeček ze sousedství**

Jste rodiče, jejichž prarodiče bydlí od vašich dětí daleko, a uvítali byste občas hlídání? Nebo jste aktivní senior, hledáte smysluplné využití volného času nebo vídáte svá vnou-

čata jen zřídka a rádi byste byli užiteční? Hledat nového prarodiče nebo naopak rodiny s dětmi můžete přes facebookové skupiny nebo letáčky ve vašem okolí a na nástěnkách. Některé obce a organizace nabízejí službu takového propojování a seznamování.

*** Jak specificky přemýšlet o veřejných prostranstvích pro děti, to se můžete dozvědět skrze stránky spolku Město přátelské k dětem. www.childfriendlycity.cz**

*** Pro nalezení přátelských rodin v okolí můžete vyzkoušet různé facebookové skupiny a online fóra, která sdružují rodiče dle lokality, zájmu nebo přístupu k péči o děti a vzdělávání.**

*Jak a proč si
vytvořit podpůrnou
tlupu ze svých přátel
a sousedů?*

To se můžete dočíst třeba v knize Rozšířená rodina dle vlastní volby od Petra Jasinského nebo v knize Tajemství přirozené výchovy od Michaelen Doucleffové.

Náctiletí, pubertáci, dospívající. Už nejsou k opečovávání jako děti, ale ještě nejsou těmi, kdo mohou a umějí vše pro život. V dnešním uspořádání společnosti značně opomíjená věková skupina, jejíž rolí je více či méně stát v opozici vůči tomu, co je aktuálně standardní. Od toho je puberta pubertou. Zdá se však, že se dnes mladí často nedostávají k těm růstovým příležitostem, kde by se cítili platní a angažovaní. Přitom možností, kde mohou naplňovat hlubší smysl svého věku, tedy najít své vlastní místo ve společnosti, pomáhat mladším a učit se od starších, není málo. Typickým příkladem mohou být oddílové vedoucí ve Skautu, kde se cíleně děti proměňují z těch, kdo jsou vedeni, v ty, kdo vedou. Ale možnosti být kreativními, pečujícími a aktivními určitě nejsou omezeny pouze na jednu, byť známou a kvalitní organizaci. Když mají mladí možnost se zapojit, může celá společnost čerpat inspiraci z jejich tvořivosti, zapálení a otevřenosti.

📍 NADACE VIA - DOBROVOLNICTVÍ

MÍSTA PRO MLÁDEŽ

→ Smysluplné projekty

www.nadacevia.cz/dobro-druzi

Studenti od základní až po vysokou školu s podporou Nadace Via realizují po celé republice neuvěřitelné projekty. V programu Dobro-druzi mladí organizují festivaly a benefiční akce, rekonstruují hřiště, uklízejí krajinu, stavějí ptačí budky, propojují seniory s dětmi a mnoho dalšího.

→ Junák – český skaut

www.skaut.cz

Mezinárodní výchovné hnutí pro mládež a děti od 6 let organizuje schůzky, výpravy, akce a tábory. Skauting všestranně působí na rozvoj osobnosti dětí a mladých lidí – prostřednictvím her, zážitků, aktivit a dalších činností.

→ Turistické oddíly

www.kct.cz/turistika-mladeze

Například Klub českých turistů organizuje turistické oddíly mládeže. Oddíly se scházejí v klubovnách, jezdí na víkendy, výpravy, zimní a letní tábory, expedice.

→ Komunitní sebevzdělávání

Když vám ve škole chybějí témata, která vás opravdu zajímají, nezbývá než si poznání hledat jinde, nebo si ho dokonce vytvořit. Příkladem mohou být spolky, ve kterých si mladí zvou lektory, které si sami vyberou a osloví. Pořádají pro sebe i pro ostatní workshopy, kurzy nebo diskuzní večery na témata, která je zrovna pálí. Takový model je možné realizovat prakticky kdekoli.

Chcete rozjet vlastní projekt?

www.nadacevia.cz/dobro-druzi

Chybí vám finanční a organizační podpora?

V programu Dobro-druzi Nadace Via organizují mladí festivaly a benefiční akce, rekonstrukce, uklízejí krajinu, stavějí ptačí budky, propojují seniory s dětmi a mnoho dalšího.

→ Nízkoprahová centra pro děti a mládež

www.nadeje.cz

Posláním nízkoprahových zařízení pro mládež je poskytovat – v rámci předcházení rizik spojených s dospíváním – bezplatně radu, podporu a pomoc při řešení životních situací, s nimiž si mladí lidé nevědí rady a jsou pro ně obtížně řešitelné, a nabídnout bezpečný prostor pro trávení volného času, včetně smysluplných aktivit, a omezit riziko sociálního vyloučení. V Písku takové zařízení provozuje např. nezisková organizace Naděje.

→ Dobrovolnictví

Přestože minimální věková hranice pro formální dobrovolníky je 15 let a do 18 let je potřeba souhlas rodičů, právě sousedská společenství nabízejí mnoho příležitostí k zapojení a dobrovolnému přispění vlastní aktivitou i pro lidi mladšího věku. Jsou to skvělé možnosti něco se naučit, zažít neobvyklé situace a vyzkoušet si různorodé činnosti a role. Dobrovolnickou výpomoc můžete nabídnout místním neziskovým organizacím a spolkům nebo některé z institucí, jakou je třeba Městská knihovna Písek.

Rodiče

„K výchově dítěte je třeba celé vesnice,“ praví africké přísloví. A ta nám dnes často chybí. I rodina nebývá vždy nablízku, a tak zůstáváme s dětmi jako rodiče většinu času sami. Přesto jsou to právě rodiče, kdo často stojí u zrodu nových sousedských iniciativ i u jejich úspěšného růstu. Živé sousedění totiž nabízí nenahraditelné možnosti, jak si takovou vesnici vědomě vytvořit, a rozprostřít tak dětskou potřebu pozornosti na více pečujících. Rozdíl je v tom, že dnes už si můžeme svobodně vybrat ty, kteří budou součástí naší vesnice.

Podle věku dítěte to mohou být nejprve vztahy v mateřských a rodinných centrech, kde se propojuje péče o děti s potřebou po aktivitě, kreativitě a sdílení. S rostoucími dětmi se pak role rodičů mění v ty, kteří se více či méně mohou podílet na tom, jak funguje vzdělávání jejich dětí. Většinou svěřují své děti do škol, a i tam mohou svou aktivitou přispět ke kvalitě prostředí značnou měrou – skrze členství ve školské radě, aktivizaci školního spolku, organizaci oslav, kulturních akcí apod.

MÍSTA PRO RODIČE

→ Mateřská centra a kluby pro děti

Mateřská a rodinná centra poskytují společenství, solidaritu a otevřenost všem generacím. Nabízejí pomoc svépomocí, vzájemné naslouchání, výměnu zkušeností a laické poradenství, pořádají akce pro podporu rodičovství, výchovu dětí, programy pro matky, rodiče, děti, tvořivé, vzdělávací, sportovní, rekvalifikační i jednorázové akce. Pomáhají rodičům na mateřské a rodičovské dovolené udržovat jejich profesní orientaci a posilují jejich sebevědomí.

→ Komunitní role škol

Je řada škol, které ochotně spolupracují s rodiči, podporují dobrovolnické aktivity, vedou své žáky k aktivnímu občanství, pomáhají řešit místní sociální problémy nebo otevírají své brány celoživotnímu vzdělávání. Zejména pro rodiče mohou školy nabízet řadu možností k zapojení. Poptejte se v té vaší.

→ Rodinné coworkingy

I v Čechách přibývá různých forem coworkingů v kombinaci s programem nebo hrou pro děti. Některé jsou komerční, jiné neziskové a sociálně zaměřené, třeba na podporu rodičů samoživitelů. Objevují se ale i takové, které provozuje skutečně samotná skupina rodin a prostor vytváří pouze pro vlastní potřebu a pro své děti.

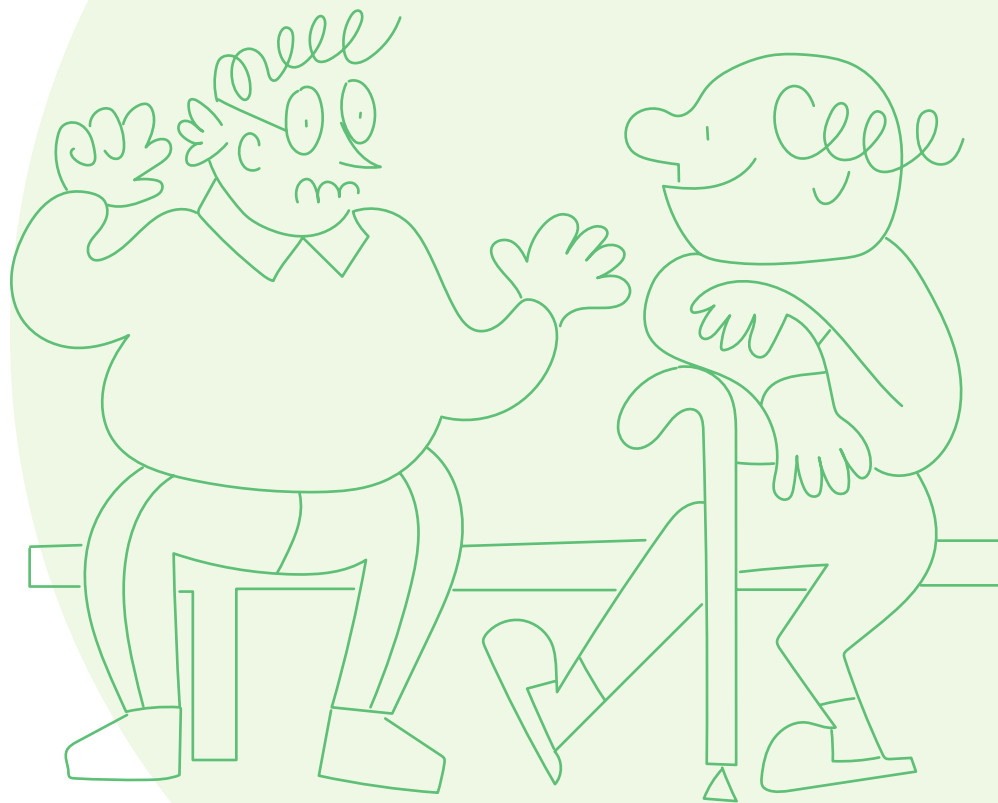
Více příkladů
Rodinných
společenství

najdete u tématu
„Děti“ na str. 26.

Člověk roste, když se rozvíjí. A to je možné v každém věku. Dalšími výjimečně aktivními sousedy jsou nezdědka senioři. Tráví většinu více času v blízkosti bydliště než ostatní a přirozeně tam navazují kontakty se sousedy, s prodáváči, s pošťáky. Tato dovednost mnohdy mladším generacím chybí. Ale i pro seniory je tu mnoho příležitostí, jak své vztahy dále rozvíjet.

Komunitní a vzdělávací centra mohou nabízet velice inspirativní aktivity, které bývají přizpůsobené rozdílné kondici návštěvníků (např. hraní pétanque, zpívání, jazykové kurzy, žonglování, práce s počítačem nebo komentované vycházky). Nejsou orientovány na výkon, ale na příjemné trávení volného času ve společnosti dalších lidí. Nabídka aktivit se rozšiřuje i za podpory neziskových organizací nebo radnice. Seniorské kluby, univerzity třetího věku a další formy organizovaných aktivit jsou stále žádanější. A je to dobře. V seniorském věku nás bude v blízké budoucnosti čím dál vyšší procento populace a chceme mít všichni tu možnost prožít ho aktivně a v přátelském prostředí.

CO SENIORŮM PŘINÁŠÍ ŽIVÉ SOUSEDĚNÍ

→ Lídři komunit

Aktivní senioři jsou často klíčovými postavami nebo přímo tahouny sousedských projektů. Mnohdy disponují časem, znalostmi prostředí, užitečnými místními kontakty, zkušenostmi, důvěrou ostatních nebo komunikačními dovednostmi. A především skutečně žijí tam, kde bydlí.

→ Využití toho, co umíte a co vás baví

Každý disponuje nějakým umem. Někteří senioři skvěle vyprávějí příběhy, mistrně ovládají manuální práce nebo mají bohaté znalosti ze

svých profesních či zájmových oborů. Sdílením dovedností s ostatními mohou být nedocenitelnými pro děti, rodiny i celé společenství.

→ Radost ze spolubytí

Senioři nechtějí být sami. Rádi tráví čas s vrstevníky i dětmi. Je důležité, aby tyto možnosti byly uspokojeny bez přílišného organizování, tedy nejlépe vhodným uspořádáním veřejných prostor.

→ Vzájemná užitečnost

Na druhou stranu senioři uvítají výpomoc,

například s fyzicky náročnějšími činnostmi, pomoc s moderními technologiemi apod. Když funguje síť sousedských vztahů, senioři se doma cítí bezpečněji a podporovaně. Díky tomu jsou prokazatelně zdravější a soběstačnější.

→ Smysluplnost

I v důchodu si člověk může najít naplňující činnost, která má obrovský přínos pro okolí. Nabízí se sdílení vzpomínek, zkušeností, sdílení pohledu na život z jiné perspektivy, kterou ostatní jako nesenioři mít nemohou.

Inspirace z Japonska

Ostrovy Okinawa patří mezi „modré zóny“ s nadprůměrnou délkou života. Jednou z místních tradic je, že každý má své „Moai“. Skupinu přátel mimo rodinu, kteří se pravidelně scházejí, sdílejí prožitky a vzájemně si pomáhají v nouzi. Tyto sítě nabízejí finanční i emocionální oporu a dávají členům jistotu, že na krizi nikdy nejsou sami.

Jazykové a kulturní bubliny

I ve vašem sousedství žije pravděpodobně mnoho lidí s migračním původem. Někteří se přistěhovali nedávno, ale hodně z nich tu žije dlouho, často i většinu svého života. Přesto nás navzájem někdy dělí jazykové i kulturní bariéry, kvůli kterým může být složitější se poznat. Můžeme na to však myslet a vědomě se přibližovat, rozpouštět naše sociální bubliny a často i mylné předsudky. Všichni jsme sousedé a obyvatelé naší obce či města, se stejnými potřebami a stejnou, jednoduchou motivací, aby se nám tu dobře žilo.

JAK ROZPOUŠTĚT BUBLINY

→ Vícejazyčná komunikace

Pokud jste organizátorem sousedských akcí nebo pracovníkem místních organizací, myslete i na sousedy jiných jazyků. Snažte se komunikovat vícejazyčně, kdekoli je to možné. Často to není složité, a vyšlete tím lidem jasnou zprávu – jste zde vítáni. I na akcích je dobré s tím počítat, ptát se, případně nabídnout překlad. Někdy stačí poprosit někoho ze sousedů, aby zájemcům tlumočil.

→ Multikulturní akce

V rámci plánovaných událostí můžete také vyzvat místní, aby se podělili o recepty, tance nebo hudbu svých mateřských kultur. Skrze multikulturní jarmarky, kulinářské, výtvarné a taneční workshopy nebo oslavy pestrých národních svátků můžeme procestovat svět, aniž bychom opustili naši čtvrť.

→ Zapojit se může každý

Lidé cizího původu žijící v České republice mají přirozeně právo se zapojovat do dění ve společnosti. Mohou vyjádřit svůj názor na dění v místě, kde žijí, mohou nabídnout podporu ostatním skrze dobrovolnictví, mohou založit vlastní spolky, podniknout vlastní komunitní

Sousedé s migračním původem se také přirozeně sdružují do různých vlastních skupin, organizací, vytvářejí specifické komunikační kanály, pořádají skvělé akce pro místní a sdílejí inspiraci a kulturní bohatství ze svýchrodných krajín. Tyto komunity jsou důležitými spolutvárci našeho sousedství a vzájemná součinnost může být velikým přínosem pro všechny.

aktivitu, mohou se informovat a cítit se sami členy dané komunity. Naprostá většina možností k zapojování je pro migranty otevřená. Nicméně některá důležitá politická práva, zejména pro lidi, kteří pocházejí ze zemí mimo EU, jsou stále ještě značně omezená.

→ Aktivní komunity „cizinců“

Nejen ve velkých městech a nejen v poslední době ovlivněné válečným konfliktem na Ukrajině se v některých městech tvoří skupiny a organizace iniciované lidmi s migračním původem. Jsou zaměřeny zejména dovnitř komunity, ale mohou být důležitým prostředkem i partnerem v budování dobrého sousedství. Ať už to je to poměrně typické zapojení těchto komunit do kulturních a gastronomických akcí, anebo také třeba součinnost při řešení konfliktů. Velká města jako Praha, Brno apod. mají svou síť interkulturních pracovníků, kteří s podporou skupin cizinců mohou pomoci.

☪ Svět v Písku

To je dobrovolná iniciativa, která si klade za cíl zjednodušit a zpříjemnit proces integrace těm, kteří o to stojí. Svět v Písku je platforma určená pro setkávání cizinců s domorodci.

*Chcete mluvit
česky (španělsky, rusky,
anglicky, německy...),
a nemáte s kým?*

Chcete se seznámit s českou kulturou, a nevíte jak?
Jste Čech a s cizinci se rád potkáte? Přispějte
vlastním kamenem ke stavbě mostu mezi
lidmi, kteří se zde narodili, a lidmi, kteří se
sem dostali nejrůznějšími cestami
a z nejrůznějších důvodů.

Sousedské spolky

Sousedské spolky propojují lidi, kteří žijí v jedné obci nebo její části a mají chuť společně trávit čas či zpestřovat život ve svém okolí. Jejich forma a velikost jsou různé a závisí na potřebách a chuti místních. Některé mají dlouhou tradici, jiné vznikly teprve nedávno. Setkáme se se zcela neformálními skupinami, ale i sofistikovanými zapsanými spolky s bohatou historií i organizační strukturou. Ukáže-li se totiž, že má skupina výdrž, nestojí jen na pár tahounech a chce dělat aktivity, které už vyžadují finance, má smysl uvažovat o založení oficiálního spolku s právní subjektivitou.

☉ Aktivní Písek

Facebook: [aktivnipisek](#)
www.aktivnipisek.cz

Spolek Aktivní Písek je uskupením podobně smýšlejících lidí, kteří směřují ke stejnému cíli – zlepšovat kvalitu nejen kulturního, ale i volnočasového života v Písku s důrazem na ekologicky šetrná řešení a plánovaný rozvoj města. Jako každý spolek, skupina či sdružení má i AP své základní pilíře, o které se dlouhodobě opírá. Patří mezi ně vytváření komunikačního „mostu“ mezi obyvateli a vedením města, propojování místních spolků a komunit a pořádání kulturních a tematických akcí s ohledem na naši ekologickou stopu. Jmenujme například „Kosení u řeky Otavy“, „Vory na nábreží“ nebo hlavní platformu spolku „Den Země v Písku“.

Spolek dodnes funguje jako apolitická, nezisková a čistě dobrovolnická iniciativa, která se aktivně podílí na rozvoji města. Členové spolku pořádají taktéž vlastní setkání, na kterých otevírají a prohlubují konverzace v tématech, která jsou pro město stěžejní – ať už v oblasti kultury, ekologie či strategického plánování. Tato setkání jsou otevřená veřejnosti a každý, kdo má zájem dozvědět se více nebo se zapojit do aktivit spolku, je srdečně vítán!

☉ Přátel Kamenného mostu

pisek.vlaskova.com

Spolek byl založen jako sdružení občanů, které spojuje zejména zájem o historický symbol města Písku – kamenný most jakožto významnou významnou národní kulturní památku. Akce pořádané Spolkem Přátel Kamenného mostu Písek si kladou za cíl pomoci budovat tvář města Písku jako zajímavého místa pro život.

Spolek Bezoví

www.bezovi.cz

Je nevládní neziskovou organizací zaměřující se na rozvoj sociálně environmentální ekonomiky. V souladu s tímto záměrem zřizuje v Písku prodejnu BEZ.spolkový obchod vážejícím zbožím. Nakupování v bezobalovém obchodě můžeme doporučit z několika důvodů. Pomáhá snižovat množství odpadu, protože si zboží odnášíte v opakovaně použitelných obalech nebo nádobách. Umožňuje nakupovat přesně tolik, kolik skutečně potřebujete, čímž se minimalizuje plýtvání potravinami i surovinami. Podporuje udržitelnější způsob života a šetří přírodní zdroje, protože eliminuje zbytečné plastové obaly a podporuje lokální, často ekologicky šetrné produkty.

JAK MÍSTNÍ SKUPINU / SPOLEK ZALOŽIT?

→ Nastartujte vlastní aktivitou fungování spolku.

Poptávejte věci k zapůjčení. Přizvěte sousedy na akce, kam se chystáte. Říkejte si o pomoc a nebojte se ptát i na maličkosti. Inspirujete tím ostatní, aby byli také aktivní.

→ Vytvořte událost na sociálních sítích a sdílejte pozvánku, kde to jde.

Osvědčilo se založení skupiny nebo profilu na sociálních sítích, aby se mohli snadno zvát a přidávat další zájemci. Můžete si také vyměnit e-maily nebo vytvořit sdílenou tabulku telefonních čísel pro rychlejší komunikaci. Doporučujeme stanovit kontaktní osobu, které se mohou ozývat lidé ze spolku i mimo něj.

→ Domluvte se s pár lidmi, kteří do toho půjdou s vámi.

Oslavte přátele a sousedy bydlící v okolí. Naplánujte společně první veřejné setkání sousedů. Zvolte vhodné místo, kam mají všichni blízko. Akci propagujte tištěnými letáky na dveřích a nástěnkách domů v ulici. Uveďte kontaktní osobu a jak vás na místě přichází poznají. Vytvořte událost na sociálních sítích a sdílejte pozvánku, kde to jde. Osvědčilo se založení skupiny nebo profilu na sociálních sítích, aby se mohli snadno zvát a přidávat další zájemci.

Zájmové skupiny

U zájmových skupin není společná lokalita tím nejdůležitějším tématem. Jsou příležitostí k setkání s lidmi, kteří sdílejí stejné záliby, vášně, koníčky, hobby. Čím blíže našemu domovu se zálibám věnujeme, tím větší je šance, že se díky nim spřátelíme i s lidmi ze sousedství. Jak ví každý pejskař, i sdílení zdánlivě individuálního zájmu může budovat silné sousedské vztahy. Hovory nejen o psích mazlíčcích nezřídka přerůstají do hovorů o rodině, městě a osobních příběhů.

Zapojení do zájmových skupin či spolků rozvíjí dovednosti v příjemném a podpůrném prostředí. Pořádají výstavy, koncerty, výlety, workshopy i školení. Často se věnují ochraně přírody, kulturního dědictví nebo dalším komunitním aktivitám.

Jak najít neformální zájmové skupiny?

Ne všechny komunitní aktivity jsou veřejné a snadno dohledatelné. Oslovte skupiny přímo, když je potkáte na ulici. Ptejte se na podobné aktivity ve facebookových skupinách nebo se poraďte s místními.

☉ Folklorní soubor Písečan

www.pisecan.cz

Soubor působí v Písku od roku 1975. Čtyřicetiletý spolek nadšených tanečníků, muzikantů a zpěváků vystupuje každoročně na mnoha akcích v Česku i v zahraničí. Spolek je pořadatelem Mezinárodního folklorního festivalu v Písku. Dále soubor vystupuje v době adventu s pořadem Písečan vánoční a v podzimním období pořádá Posvícení s Písečanem.

☉ **VEGANSKÉ VEČEŘE PÍSEK**
facebook: [veganskevecerepisek](https://www.facebook.com/veganskevecerepisek)

Jak začít?

Pro zapojení je nejlepší vyhledat organizace, které se zabývají vaším konkrétním zájmem, a zjistit více informací o jejich aktivitách a příležitostech k setkání. I v zájmových a sousedských spolcích často uvítají různé druhy dobrovolnické pomoci nebo spolupráce. K jejich vyhledání neváhejte využít místní facebookové skupiny a jiné komunikační kanály.

→ Tělocvičná jednota Sokol

Zabývá se pořádáním sportovních a volnočasových aktivit. Vede oddíly florbalu, aerobiku, gymnastiky, sálové kopané, volejbalu nebo basketbalu. Provozuje lekce kondičního a rehabilitačního cvičení. Nabízí aktivity pro předškolní děti.

→ Dobrovolní hasiči

Sbory dobrovolných hasičů jsou často i spolkem významným z hlediska společenského života obce, podobně jako Sokol, myslivecké a lidové umělecké sbory, místní fotbalové kluby atd. Soutěže v hasičských dovednostech jsou nyní označovány jako požární sport.

→ Český svaz ochránců přírody

www.csop.cz

Chcete se prakticky zapojit do ochrany přírody a krajiny ve vašem okolí? Hledáte partu podobně nadšených lidí? Vyberte si některou z více než 300 základních organizací, kontaktujte ji a staňte se jejím členem.

Lidé, místa a prostory vytvářejí potenciál pro řadu dílčích více či méně strukturovaných a opakovaných aktivit, které sousedství dávají život a charakter. Tyto tři pilíře jsou v našem hledáčku mapování a oživování komunity. Dohromady tvoří celek, o který se sousedství opírá.

Plesy

jsou tradičním způsobem, jak se lidé scházejí a oslavují. Často organizované místními spolky nebo školami nabízejí příležitost k tanci, zábavě a setkání s přáteli i novými známými. Atmosféra plesů, plná elegance a radosti, umožňuje lidem na chvíli zapomenout na každodenní starosti a užít si společnost druhých. Mnozí si odnášejí vzpomínky na tanec, smích a možná i nově vzniklá přátelství.

Masopusty

Konají se před začátkem postní doby a jsou další významnou událostí, která spojuje komunitu. S maskami, hudbou a tancem se stávají oslavou tradic, ale také kreativní platformou pro místní umělce a řemeslníky. Účastníci se scházejí, aby se podělili o radost, ochutnali místní speciality a zažili atmosféru, která je typická pro tyto tradiční akce.

Jarmarky

Jarmarky a trhy jsou také ideálními místy, kde se lidé mohou setkávat, nakupovat lokální produkty a podílet se na komunitních aktivitách. Tyto akce nabízejí nejen možnost zakoupit čerstvé potraviny, umělecké výrobky a řemeslné zboží, ale také příležitost poznat místní výrobce a řemeslníky. Atmosféra jarmarků je často velmi přátelská a otevřená, což podporuje interakci mezi návštěvníky.

Aktivity

Místní informační toky

*Aby se něco mohlo dít,
musí se o tom vědět!*

→ Obecní zpravodaje

Velmi osvědčeným nástrojem na místní úrovni jsou doposud různé druhy obecních zpravodajů, tedy starý dobrý papír, který se dá chytout do ruky. Vycházejí v různé periodicitě a většinou jsou v režii místní samosprávy. Jistým rizikem těchto zpravodajů může být určitá tendenčnost, která má vliv na komplexnost a úplnost toho, co se občan o obci dozví.

→ Webové portály obcí a měst

Poslední dobu se výrazně proměnily graficky i funkčně. A není výjimkou, že poskytují prostor neziskovým organizacím, které nějak pečují o komunitu a sousedství. Začínají být interaktivní, a tedy zvoucí k zapojení se do života komunity.

→ Místní nástěnky

A ještě stále v Česku nevyhynul fenomén nástěnek. Někde zejí prázdnotou, jinde mohou ještě dobře posloužit těm, kdo mají co sdělit.

*Aplikace
MUNIPOLIS*

www.info.munipolis.cz/samospravy

V online světě aplikace komukoliv zprostředkuje velmi aktuální informace o místním dění. Využít ji k rozesílání zpráv mohou nejen samosprávy, ale i spolky, skupiny a jiné instituce.

KDE SLEDOVAT MÍSTNÍ DĚNÍ

Webové stránky města

www.mesto-pisek.cz

Zpravodaj města Písek

www.mesto-pisek.cz/zpravodaj/ds-1025

Písecký svět

www.piseckysvet.cz

Písecký Infodeník

www.piseckyinfodenik.cz

Písecké kalendárium

kalendariium.piseckem.cz

Turistický portál města Písek

www.pisek.eu

Aplikace Můj Písek

smart.pisek.eu/muj-pisek

Facebook:

Město Písek

Kulturní dění v Písku

Písek žije (Infocentrum Písek)

FOTO: JANA RIEBE

Sociální sítě

Lokální facebookové skupiny, případně jiné typy sociálních sítí, umožňují lidem sdílet informace, události a novinky o aktuálním dění v jejich okolí. Jsou rychlým nástrojem při organizaci společenských akcí, řešení akutních místních problémů nebo pro vzájemnou pomoc. Pomáhají tak v navazování nových vztahů a přátelství.

Skupiny poslouží také lidem, kteří se zajímají o konkrétní téma (zahradničení, akce pro děti, sportování, umění apod.) a chtějí najít lidi s podobnými zájmy. Do skupin se obvykle může přidat a přispívat kdokoli. Umožňují oslovit větší počet lidí v blízkém okolí. Užitečné mohou být lidem, kteří se právě přestěhovali do čtvrti, ale i těm, kteří tu žijí déle a rádi by prozkoumali více možností sousedského využití. Pokud neexistuje skupina naplňující vaše představy, neváhejte takovou vytvořit.

→ Velké lokální skupiny

Skupiny s názvem „Město Písek“, „Písečáci“, „Jsem z Písku“, „Písek je naše město“ apod. Sdružují často obrovské množství místních, a stávají se tak platným komunikačním kanálem. Do diskuzí se zde zapojují nezřídka i místní zastupitelé a úředníci. Nevýhodou těchto velkých skupin může být nárůst negativních příspěvků. Na druhou stranu je možné v nich vyřešit i nečekané situace.

→ Swap

Skupiny pro výměnu věcí. Mohou být i tematicky zaměřené, oblíbené jsou například swapy dětského oblečení, vybavení a hraček.

→ Daruji za odvoz Písek a okolí

→ Zerowaste Písek

→ Potřebuji/nabízím pomoc v Písku

Zaměřte se na lokálnost.

Až budete přistě něco nabízet nebo shánět online, zkuste nejprve využít ty komunikační kanály, které propojují lidi z co nejbližšího okolí. I u jednorázových interakcí je pak větší šance, že sousedy znovu potkáte a že z náhodných setkání vznikne nějaký vztah.

Využijte online komunitu k navázání živých vztahů.

Zužitkujte to, v čem jsou sociální sítě a různé online platformy užitečné – například možnost oslovit neznámé lidi v okolí, prezentovat své nápady, projekty, fotky, vytvářet události a sdílet pozvánky. Umožníte i nesmělejším sousedům vaše akce sledovat zpovzdálí, získat důvěru a zapojit se, až budou chtít.

Sousedské akce

Nic nepřiláká a nepropojí sousedství tak dobře jako společně zorganizovaná a prožitá sousedská akce. Ostatně většina obcí měla nebo má své tradice spojené dříve s církevními svátky, dnes obohacené o „tradice nové“. Poutě, jarmarky, stavění májky, hody, vánoční zpívání apod. si někde drží tradiční ráz, jinde se trochu přizpůsobují současné době. Stále stejně však naplňují jakousi přirozenou pozvánku a záminku se se sousedy potkávat. Když se zapojíme, můžeme se lépe seznámit s místními lidmi, ale i spolky a organizacemi. Můžeme se dozvědět více o různých kulturách, tradicích a zvyklostech a zároveň sdílet své vlastní záliby a zkušenosti. Sousedské tradice pomáhají udržovat kulturní dědictví a přenášet ho na další generace.

→ Jídlo spojuje

Ke každé akci a sousedství patří jídlo. Je přirozeným spojníkem vztahů. Je dobrou a neformální záminkou být spolu. Motivuje lidi ukázat své recepty a sdílet chutě. Tyto akce mohou být velké, i komorní. Grilovačka, piknik, opékání špekáčků nebo stolek se svařeným vínem přiláká mnohdy překvapivě množství sousedů z okolí, kteří právě na podobnou příležitost k družení čekali.

→ O většině akcí se dozvíte přes místní informační toky na str. 42.

Uklid'me Česko

www.uklidmecesko.cz

Uklid'me Česko je dobrovolnická úklidová akce, která probíhá na území celé České republiky (a dokonce na pár místech mimo ni). Jejím cílem je uklidit nelegálně vzniklé černé skládky a nepořádek. Můžete snad přidat vlastní úklidovou akci nebo se připojit k ostatním.

Zažít město jinak

www.zazitmesto jinak.cz

Slavnosti Zažít město jinak už od roku 2006 sbližují sousedy a oživují veřejný prostor našich měst. V Česku zcela výjimečná akce ukazuje, co se stane s ulicí, když patří jen lidem a jejich fantazii. Právě oni stojí za programem i produkcí „své“ slavnosti. Zaparkovaná auta tak nahradí koncerty, divadla, dílny, hry pro děti nebo recepty místních obyvatel.

*Vyrazte na akce
se sousedy
z vašeho domu!*

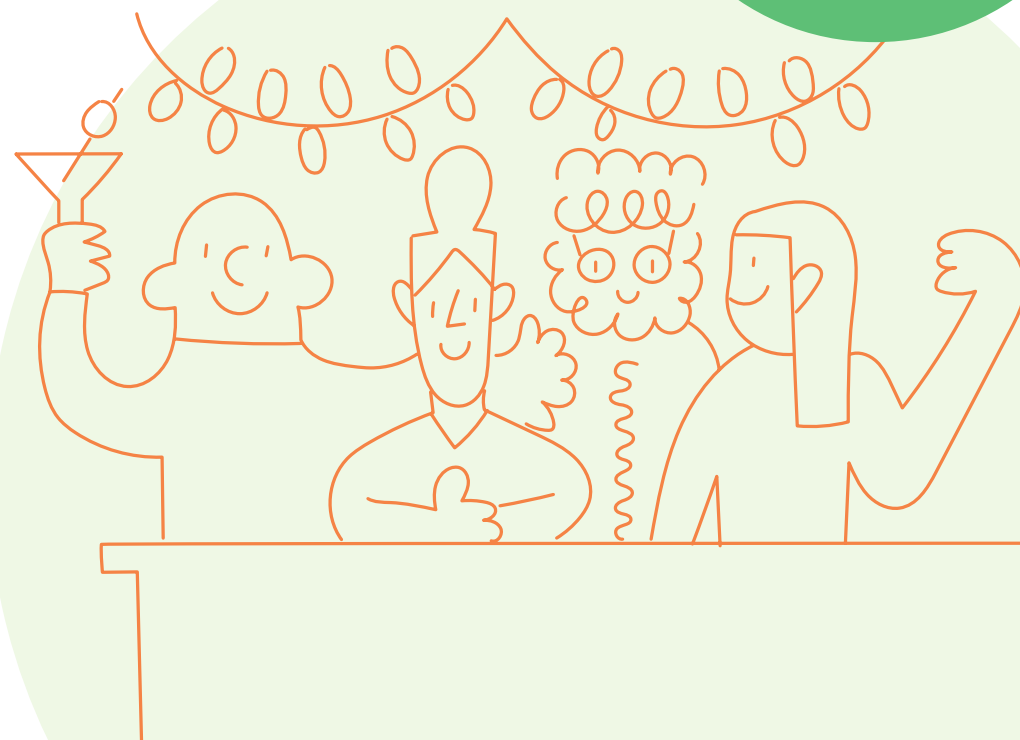
Využijte tradiční akce k seznámení se nebo k prohloubení vztahů se svými nejbližšími sousedy, je pak větší šance, že sousedy znovu potkáte a že z náhodných setkání vznikne nějaký vztah.

*Inspirace, jak
přetvořit veřejný
prostor*

můžete najít v průvodci sousedskými slavnostmi Zažít město jinak.
manual.zazitmesto jinak.cz
(Spolek AutoMat)

◉ ZERO WASTE FESTIVAL PÍSEK

V sousedských akcích kulturního typu jde ještě o jednu důležitou věc související se živým sousedstvím. V konzumní společnosti jsme si zvykli na pohodlnou roli pasivních příjemců – hudby, videí a médií máme neomezený přísun, což často potlačuje naši vlastní kreativitu. Přitom mnoho lidí by si rádo zahrálo divadelní roli nebo zazpívalo s kytarou

PŘÍKLADY KULTURNÍCH AKTIVIT

→ Ochotnické divadlo

Divadlo vždy bylo a je určitou katarzí kolektivního prožívání. A nepotřebujeme k tomu vždy velká kamenná divadla. V jistém slova smyslu je soused v roli krále vnitřně snadněji uchopitelný než slavný herec. V Písku působí Divadelní spolek Prácheňská scéna, Divadelní spolek Šemík nebo Loutkový spolek Nitka.

→ Sousedská galerie

www.pradelnazije.cz/ohlednuti

Úspěšným příkladem propojení umění se sousedskými vztahy je projekt UKG – Ukradená galerie, který Český Krumlov dostal na stránky novin a do hlavního vysílacího času v televizi. Autoři využili nepoužívanou vitrínu na oznámení a každou neděli do ní umístili nové umělecké dílo a uspořádali vernisáž. Proběhlo na 400 takových akcí s obrovskou návštěvností a po celé republice vznikají nové UKG galerie.

→ Koncerty, kapely, orchestry a sbory

www.sborissimo.cz

V Písku působí od roku 2001 smíšený pěvecký sbor Sborissimo pod skvělým vedením sbormistryně Lenky Halamové. Navštivte jejich zkoušku, soustředění nebo koncert.

→ Literární setkání

Každý Čech už možná není spisovatel či básník, ale mít možnost někde se dotknout svým

u táboráku. Stačí odvaha a trochu organizační energie, aby se takové příležitosti vytvořily. Existují i metodiky a návody, jak na to. Animace kultury, odborně řečeno, znamená znovuzařazení kulturního prvku do sociálních vztahů – tedy oživení toho, co postupně přestalo fungovat.

vlastním hlasem světa příběhů a poezie má zvláštní kouzlo. Velmi oblíbené slam poetry může mít klidně velmi sousedský charakter.

→ Tance a plesy

Tanec, tedy spojení hudby, pohybu a vztahu, vždy byl a stále může být prožitkově silnou událostí. A nemusí jít nutně o profesionální a drahou událost. Stále existují spolky, které jsou schopny takové akce zorganizovat a vdechnout jim lokální jedinečnost a atmosféru.

→ Kreativní dílny

Místní základní umělecké školy, spolky, ale i tvořiví jednotlivci mohou poskytnout zázemí a pomůcky pro umělecké dílny nejrůznějšího charakteru. Hezkou motivací může být, pokud se nějaký společný sousedský výtvar objeví někde na očích kolemjdoucím ve formě malé výstavy nebo jako artefakt veřejného prostoru.

→ Street art

Milujeme živé ulice, jejich barevnost, pokud má v sobě náznaky malířského umu, a dokonce i hluk, pokud jeví známky hudby, divadla či komediantství. V obci mohou být oficiálně určená místa, kde je taková aktivita vítána. Vybrané stěny jako velkoplošná plátna, nevyužité placky jako pódia místních bardů.

☉ Pískoviště

www.piskoviste.info

„Pískoviště je pouliční festival pro děti a jejich dospělé. Hlavní myšlenkou je skrze různá témata objevovat společnou práci umělců, zájmových skupin, místních obyvatel, institucí, návštěvníků a všech, kteří mají chuť se zapojit.“

Na vlastní vystoupení se necítíte?

Přijďte podpořit místní interprety. Za kvalitním hudebním zážitkem se můžete během letních měsíců vypravit do Balzám Café. Sousedské hudební akce s příjemnou atmosférou se konají také v zahradě domu U Slona. Oblíbené Divadlo Pod čarou pořádá hudební a divadelní akce celoročně.

☉ KONCERT V BALZÁM CAFÉ

Sousedský sport

Tělesný pohyb neplní jen funkci zdravotně prospěšné aktivity. Odedávna byl i způsobem kolektivního prožitku povznášející povahy. V době vrcholového sportu extrémně zaměřeného na výkon se i soukromý sport má tendenci orientovat podobným způsobem (za kolik, jak daleko...). Zahrát si fotbálek na místním plácku, rozhýbat zamrzlý rybník hokejem nebo si s partou zajít na volejbal je ale stále ceněnou aktivitou, stejně jako sdílení sauny, využití venkovního, byt stárnoucího stolu na stolní tenis, či společné cvičení jógy nebo taj-či. Aktivní sportovci také jaksi přirozeně protahují a rozhýbávají veřejný prostor obce.

Ještě jiným způsobem sportovního sousedění jsou turnaje (stolní tenis, šachy apod.) nebo závody (běh, cyklistika aj.). Ty mohou dokonce získávat i podobu tradice, která se stane pravidelnou součástí života komunity.

→ Běžecké skupiny a závody

Ani běhat nemusíte sami. Existují různé seznamky pro běžce, amatérské skupiny nebo hromadné běhy s trenérem. Česko je pověstné řadou memoriálů, proč nezorganizovat nějaký nový, místní. Nebo se přidejte k těm s dlouholetou tradicí.

→ Jóga a jiné cvičení v parku

Skupinová dynamika umožňuje některé aktivity prožívat intenzivněji. Sejít se v parku nebo na Výstavišti a společně relaxovat nebo se soustředit má zvláštní kouzlo. Taková setkání můžeme organizovat sami, pozvat si lektora nebo najít někoho se zkušenostmi přímo mezi sousedy.

→ Otuzování

www.otuzovani.eu

Otuzování si v posledních letech získalo velkou oblibu. Vznikají různé spolky a party otužilců. Ve dvojici nebo ve větší skupině je kontakt s ledovou vodou nejen zábavnější, ale i bezpečnější.

→ Pétanque

Populární hra z francouzských ulic může být příležitostí k sousedskému setkání všech generací.

☉ Orientační sporty Písek

os-pisek.webnode.cz

Facebook: ospisek

☉ Ledoborci Písek

www.ledoborcipisek.cz

Učte se sporty navzájem

Je-li pro vás nějaký sport atraktivní, ale neumíte si k němu najít vlastní cestu, zkuste najít souseda – učitele. Třeba bude zrovna on tím typem neformálního trenéra, kterého potřebujete.

📍 CYKLOJÍZDA
FOTO: JAN HROMÁDKO

*Najděte si
spoluhráče online*

Existuje mnoho webových stránek i skupin na sociálních sítích k hledání spoluhráčů. Hledejte podle sportu a lokality.

Dobrovolnictví

Je zřejmé, že práce, a zvláště práce pro druhé, není jen prostředkem k získání obživy. Je to způsob bytí ve světě, cesta k tomu, jak se smysluplně cítit součástí společenství. Dobrovolnictví je zásadním prvkem sousedského organizování. Málokde je sousedská či komunitní spolupráce finančně odměňována. I přesto je třeba dobrovolnictví nebrat jako čiré dobro, které tím pádem funguje zcela samo. Dobrovolnictví může být podchyceno i poměrně profesionálním způsobem. Jedná se zejména o možnost vzdělávání a supervizi.

V dobrovolné práci si osaháváme velmi křehkou věc, kterou je budování důvěry a způsoby oceňování. Je velmi vhodné, pokud se v sousedské spolupráci myslí na ocenění, odměny, veřejnou prezentaci odvedené práce, nepřetěžování těch neaktivnějších apod.

JAK SE STÁT DOBROVOLNÍKEM?

→ Navštivte dobrovolnické centrum

pisek.charita.cz

Najděte nejbližší dobrovolnické centrum. Tam budou vědět, kdo aktuálně shání pomocnou ruku a jak se můžete zapojit. V Písku provozuje dobrovolnické centrum Charita Písek.

→ Vyberte si organizaci v okolí

Najděte si spolky, neziskovky, knihovnu, seniorský dům nebo třeba školy a školky v okolí, které byste rádi podpořili svou aktivitou. Ptejte se, jak byste mohli být užiteční. Nabídněte jim to, co vás baví dělat – a v takové míře a časové dotaci, aby vám to vydrželo.

→ Využijte online platformy

Pestrá nabídka aktivit najdete na www.dobrovolnik.cz i jiných stránkách.

◉ ÚKLIDOVÁ AKCE – AKTIVNÍ PÍSEK V RÁMCI DNE ZEMĚ

→ Oslovte přímo sousedy

I ve vašem domě nebo ulici žije pravděpodobně hodně sousedů, kterým můžete být třeba jen cestou domů velmi užiteční. Nákupem při nemoci, vyzvednutím pošty nebo asistencí. Zvláště křehčí starší sousedé to velmi ocení. Je možné, že vaší nabídky sousedské výpomoci nevyužijí hned, ale věřte, že se díky ní budou cítit v sousedství mnohem lépe.

→ Nepodceňujte své schopnosti

můžete svému okolí pomoci víc, než si myslíte! Zamyslete se, kolik času chcete dobrovolnictví věnovat, čemu se chcete věnovat a čemu ne. Dobrovolnictví vás nemá vyčerpat, myslete na své síly, možnosti a hranice.

◉ SPOLEK BEZOVÍ

Za dobrovolnictvím můžete vyrazit i na výlet.

Hero clan pořádá víkendové dobrovolnické akce na pomoc různorodým neziskovkám po celé České republice.
www.heroclan.cz/vikendovky

Lokální ekonomika

Jednou z možností, jak podporovat místo a vztahy, ve kterých žijeme, je určité odpoutání se od globálních finančních trhů. Lokální ekonomika ale nutně nepotřebuje lokální měnu, stačí jí jednoduchá a osvědčená směna. Ta se může odehrávat na již v jiné kapitole zmíněných blešácích, SWAPech apod., ale i dalšími, velmi neformálními, a přesto mírně sousedsky organizovanými cestami (výměny ve školkách a školách, mateřských centrech, lokálních neziskových organizacích ap.).

JAK PODPOROVAT LOKÁLNÍ EKONOMIKU

Zajímavé tipy

Tipy pro starosty, zastupitele i občany najdete v publikaci *Jak posílit místní ekonomiku*, která je dohledatelná na internetu a je ke stažení zdarma.

Další tipy k podpoře lokální ekonomiky naleznete pod názvy jako Výdejna chutí, Na ovoce, Zachraň jídlo, Lovíme Bio apod.

→ Místní produkty

Nakupujeme výrobky s regionální značkou. Regionální značky garantují místní původ, místní pracovní sílu, respekt k místním tradicím a moudré značky také šetrnost k životnímu prostředí. Můžeme je upřednostňovat při nákupu, poptávat v obchodech.

→ Podpora místních podniků

Nejjednodušším receptem na podporu místní ekonomiky je nakupovat místně – od místních výrobců a poskytovatelů služeb a obchodů s místními vlastníky. I když se někdy může zdát, že ceny v místních obchodech nejsou tak nízké, v konečném důsledku totiž s místním výrobkem kupujeme i prosperitu lokální ekonomiky a řadu nefinančních přínosů.

→ Umění daru

Dary budují odjakživa vzájemnou důvěru ve společenství. Lidé, kteří byli obdarováni, prožívají stav vděčnosti. Je to něco, co nečekali, nevěřili v to, něco, co v nich vyvolává pocity dobra, naděje. Zažívají pokoru, a pokud máte takových lidí pohromadě víc – ti, co dávají, a ti, co přijímají jejich dary, posiluje to jejich společenství a všem se lépe žije.

→ Směnný obchod, barter či swap

V Česku se čile rozvíjí swap – výměnný obchod alias barter. Dva partneři si na základě dohody vymění zboží či služby bez použití peněz. Dnes žijeme v konzumním světě plném zbytečného odpadu. Ale můžeme tomu pomoci právě tím, že než vyrazíme do obchodu, zkusíme se s někým domluvit na výměně.

→ Neplaťme penězi, ale svými dovednostmi

Podobně fungují tzv. časové (hodinové) banky. Vyměňují se v nich čas, tedy v podstatě služba, nikoli zboží. Není to banka v pravém slova smyslu, ale správcem administrovaný systém, jehož členové nabízejí a poptávají služby. Tedy například jedna hodina stříhání u kadeřnice se vymění za jednu hodinu překladatelské služby. Takovou směnu se sousedem lze samozřejmě domluvit i přímo, bez zprostředkování.

→ Místní měny neboli LETS (Local Exchange Trading System)

Myšlenka se rozvinula v souvislosti s krizí ve 30. letech 20. století, podobně jako koncept poukázek. V současné době najdeme více než tisíc systémů místní měny, nejvíce ve Velké Británii či Německu, tvoří je až stovky a tisíce

HOŠPODÁŘSTVÍ SVOBODNÉ HORY

lidí. V řadě případů byli iniciátory místní podnikatelé, kteří chtěli zastavit odčerpávání peněz z regionu nadnárodními firmami. V Česku mají s LET systémem zkušenosti například v Růžďce, v regionu Varnsdorf, v Brně nebo v Českých Budějovicích.

→ Alternativní formy vlastnictví a podnikání (např. www.mistoproprirodu.cz)

Dalšími nástroji lokalizace jsou alternativní formy vlastnictví, například komunitní vlastnictví (tedy vlastnictví, v němž se angažuje celá komunita, patří sem družstva, ale také vlastnictví obecní) nebo pozemkové spolky (sdružení, která se starají o určitou ekologicky nebo historicky cennou lokalitu).

→ Sociální podniky

www.ceske-socialni-podnikani.cz

Mezi alternativní formy podnikání patří například sociální podniky, tedy organizace naplňující veřejně prospěšný cíl, fungující na konceptu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního, nebo chráněné dílny, poskytující práci lidem se zdravotním postižením.

→ Tip na výlet – Hostětín na Zlínsku hostetin.veronica.cz

Hostětín je příkladem ekologicky orientované vesnice, kde díky spolupráci obce, Ekologického institutu Veronica a spolku Tradice Bílých Karpat vznikla řada šetrných projektů, jako je výtopna na biomasu, fotovoltaické elektrárny, kořenová čistírna odpadních vod, úsporné veřejné osvětlení a pasivní budova Centra Veronica. Dalšími projekty jsou biomošárna, sušárna ovoce a přírodní zahrada se starými odrůdami ovoce. Prohlédněte si tyto iniciativy při lektorované exkurzi a inspiřte se ekologickými a ekonomickými řešeními pro vaši obec.

Nový život pro staré věci

Omezit negativní dopady finančních toků a plýtvání věcmi lze částečně díky recyklaci. Jedná se zkrátka o to, že nepotřebné věci nevyhodíte ihned do odpadu, ale dáte jim šanci nalézt své další uplatnění. Tzv. re-use (tedy opětovné využití) je zodpovědné ekologické chování, kdy prodloužíte životnost pro vás již nepotřebných věcí, a tím snížíte množství vyprodukovaného odpadu.

Kromě úspory peněz, energie a omezení nové produkce vytvářejí organizace zaměřené na re-use často také pracovní místa. Novou šanci nemusí dostat pouze oblečení. Svě další uplatnění mohou nalézt i lůžkoviny, nádobí, knihy, hračky, nářadí nebo například drobný nábytek. Způsobů, jak poslat věci dál, je mnoho. Jednou z nových či obnovených tradic starých „blešáků“ jsou dnes tzv. SWAPy. Jde o vzájemnou výměnu zboží, často oblečení, obuvi, hraček, nábytku, knih, domácích spotřebičů, nářadí apod.

→ SWAP

Swap je anglický výraz pro výměnu věcí a v re-use světě se jedná nejčastěji o komunitní akci, na které se vyměňuje oblečení, knihy, věci do domácnosti či pro děti; mohou se objevit i květinové či jiné swapy. Princip je však stejný: co se jednomu nehodí, na tuto akci přinese a druhý si zdarma odnese. Swapy bývají jednorázové a velmi populární akce, které umožňují věci darovat a také získat.

→ Bleší trhy

www.blesak-roztoky.cz/jak-blesak

Můžete se zapojit jako prodejce nebo přijít nakoupit a popovídat si se sousedy. Trh je určen k prodeji použitých „blešek“ – nevhodné dary, keramika, nádobí, výzdoba, obrazy, knihy, CD, hračky a mnoho a mnoho dalšího. Jak uspořádat úspěšný blešák, radí třeba zkušený pořadatel z Rostok.

→ Garage sale

www.garagesalecernosice.cz

Na svůj dvorek, do garáže nebo na zahradu v den garážových prodejů vytahejte všechno, co vám doma překáží nebo co prostě jen už nepotřebujete, označte vaše prodejní místo cedulkou, otevřete vrata a prodávejte, povídejte si se sousedy – bavte se! Garage sale je snadnou cestou, jak nepotřebné věci nejprve nabídnout sousedovi, a ještě se u toho seznámit s někým, kdo bydlí třeba za rohem. Jak na to, poradí třeba úspěšní organizátoři z Černošic.

→ Re-use centrum

Místo, kam může kdokoliv donést věci, které už nepotřebuje, ale které mají ještě potenciál k dalšímu využití. Zde je personál očistí, případně opraví a nabídne dále k prodeji. Nakoupit je tu možné jako v běžném obchodě. Předměty jsou k dostání v různých cenových hladinách, obvykle reflektují hodnotu věcí. Re-use centrum tvoří komunitu lidí, pro které je přirozené věci nevyhazovat a svou volbou podporují udržitelnost.

☺ ReUse centrum Kabinet ČB

**www.kabinetcb.cz/
Facebook: kabinetcb**

☺ ReHračky

www.rehracky.online

Projekt ReHračky dává druhou šanci vyřazeným hračkám. V Písku je sběrné místo v bezobalové prodejně Bez. na Drlíčově.

→ Re-use point

Re-use point je vyhrazené místo na sběrném dvoře, obvykle velkoobjemový kontejner, kde se odkládají věci, které mohou ještě sloužit. Je to pomyslný poslední bod, kde se můžete rozhodnout věci nevyhodit, a zachránit je tak před skládkou. Za symbolický poplatek

nebo zdarma je možné si tyto vyříděné věci odnést a opětovně využít.

☺ Sběrka pro půjčovnu nádobí

www.aktivnipisek.cz

Na píseckých sběrných dvorech se můžete setkat např. s Re-use pointem na nepotřebné nádobí. To se následně protřídí, umyje a připraví k použití v rámci půjčovny nádobí. Díky půjčovně se ušetří nemalé množství jednorázového nádobí na místních akcích a festivalech.

→ Nábytková banka

Nábytková banka funguje jako sociální služba. Díky ní může pro vás již nepotřebný nábytek a vybavení domácnosti sloužit lidem ve finanční tísní. Jedná se o službu, která funguje v kooperaci s městem či krajem; skrze sociální odbor zažádá jednotlivec či rodina o konkrétní věci.

→ Knihobudky

www.knihobudka.cz

Fungují jako veřejné bezplatné knihovny, kde si lidé mohou knihu půjčit, věnovat, vyměnit nebo si ji vzít. Mapu knihobudek a více informací najdete na stránkách projektu. **V Písku najdete knihobudku v Palackého sadech a v létě také na plovárně u Sv. Václava.**

* Co to je swap, upcylace nebo re-use?

A kde je nejbližší re-use centrum? To se můžete dozvědět na stránkách www.reusefederace.cz.

* Nový život dostává i obalový materiál.

Můžete najít podniky v okolí, kde ho rádi znovu využijí. Některé z nich se vyskytují i na online mapě mapa.reduca.cz.

Kvásková mapa
www.pecempecen.cz

Mapa slouží lidem, kteří dávají k dispozici svůj kvásek na pečení chleba. Přidat se může úplně každý, dobrovolnosti se meze nekladou.

Materiální pomoc sousedům v nouzi

V nouzi se mohou lidé ocitnout z různých důvodů, jako jsou finanční problémy, zdravotní potíže, ztráta zaměstnání, životní krize nebo živelní pohroma. V takových situacích může i malá pomoc v podobě potravin, hygienických potřeb, oblečení nebo drobných předmětů pomoci zlepšit situaci a poskytnout lidem pocit podpory a solidarity. Jak pomáhat? Darování nových nebo nabídnutí použitých, ale stále funkčních věcí může být velkým povzbuzením. Pokud si nejste jisti, co přesně nabídnout, může být finanční příspěvek pro lidi v nouzi užitečným řešením. Mnoho charitativních organizací přijímá finanční příspěvky a ty mohou být použity na různé účely.

PŘÍKLADY, KDE POMÁHAT

→ Dárcovské sbírky

Pokud víte o sousedech v nouzi, můžete je podpořit v založení dárcovské sbírky na online platformách, jako je www.znesnaze21.cz a www.donio.cz. Pokud chcete podpořit místní neziskovou organizaci nebo spolek, můžete založit sbírku na stránkách www.darujme.cz nebo www.darujspravne.cz.

→ Potravinové sbírky

www.sbirkapotravin.cz
Pomáhejte nákupem nebo jako dobrovolní sběrači darů. Sběrka potravin je dnem solidarity, při kterém může každý pomoci tím nejjednodušším způsobem, darem trvanlivých potravin a drogerie. Vybrané potraviny budou převezeny do nejbližší potravinové banky, kde se roztřídí, zkontrolují a připraví pro odběratelské neziskové organizace. Potraviny se dostávají ke konečným klientům. Často se jedná o matky samoživitelky, osamělé seniory či rodiny v krizi.

☎ Nepotřebné věci

www.nepotrebky.cz

V Písku můžete navštívit oblíbený obchod „Nepotřebné věci“. Po domluvě jim můžete darovat věci, které se vám již nehodí, nebo zde v roli nakupujícího můžete výhodně pořídit zboží z druhé ruky. Seženete zde téměř vše od oblečení, knih, doplňků až po vybavení domácnosti. Obchod provozuje nezisková organizace, jejíž hlavní náplní je pomoc handicapovaným dětem.

→ Oděvní banky

Fungují na podobném principu jako potravinové banky. Zpravidla sbírají a rozdělují oblečení mezi lidi v nouzi ve spolupráci s potravinovými bankami a neziskovými organizacemi.

→ Charitativní obchody

Charitativní obchody se řadí mezi sociální podniky. Jejich hlavní náplní je prodej bazarového nebo darovaného zboží, které je ve většině případů prodávané za velmi nízké ceny. Celý příjem jde hlavně na organizaci či obchod s čistě charitativními účely.

*Zavěšený oběd,
kafe či vstupenka*

Některé podniky, kavárny i restaurace nabízejí možnost takzvaně zavěsit neboli předplatit oběd či teplý nápoj pro někoho, kdo si je normálně nemůže dovolit. Podnik je pak naservíruje lidem, kteří se ocitli v tíživé životní situaci, především se jedná o lidi bez domova. Díky vám tak mají možnost sníst si oběd v restauraci jako ostatní zákazníci, důstojně a bez stigmatizace.

Jídlo lokálně a odpovědně

Jíme denně a tím, jakým způsobem to děláme, ovlivňujeme nejen své zdraví, ale celou planetu. Obrovskou zátěží pro životní prostředí je doprava jídla. Sousedství, komunitní zahrady a lokální vztahy mezi producenty a spotřebiteli, to vše zkracuje cestu jídla, a tím snižuje emise CO₂. Podporuje také místní ekonomiku a zemědělce, kteří mohou s větším klidem a v důstojných podmínkách pěstovat i prodávat své produkty.

Sami si vybíráme, koho podpoříme svým nákupem, jak bude vypadat naše krajina i v jakých podmínkách se budou chovat užitková zvířata. Čerstvá a sezónní místní potravina je také zpravidla zdravější a chutnější než ta dovezená z daleka, protože nemusí být skladována a delší dobu cestovat. Zkrácení cesty jídla je také dobrým způsobem, jak navázat vztahy se sousedy i místními farmáři.

ZKRATKY K JÍDLU

→ Farmářské trhy

Trhy se zpravidla konají pod otevřeným nebem a prodej na nich se řídí předem oznámeným a vyvěšeným tržním řádem. Prodávané zboží na farmářských trzích pochází od farmáře nebo výrobce potravin, který garantuje původ prodáváného zboží a je schopen tento původ při prodeji prokázat. Podporujete tak malé a střední zemědělské pěstitele, chovatele, zpracovatele a výrobce potravin, převážně českého a regionálního původu. A zároveň trhy vytvářejí prostor k setkávání lidí a zlepšují atmosféru míst.

→ Společné objednávky

www.scuk.cz

Větší objednávky, o které se pak rozdělíte se sousedy. Fungují zcela neformálně nebo využívají platformy jako je Scuk.

→ (KPZ) Komunitou podporované zemědělství

www.kpzinfo.cz.

To je způsob produkce a spotřeby potravin, který v zahraničí spolehlivě funguje a u nás s ním začínáme. Spotřebitelé a zemědělec se stávají partnery: spotřebitelé vědí, odkud jejich potraviny pocházejí, a zemědělec, jenž má pravidelné odběratele, může snadno plánovat úrodu.

→ Spolkové a družstevní obchody

www.bezovi.cz (Písek) nebo www.obziva.cz

Zprostředkovávají svým členům přístup k lokálně produkováným potravinám. Sdružují dodavatele (ekozemědělce, zpracovatele a výrobce) a spotřebitele a vytvářejí mezi nimi přímé spojení bez prostředníků. Snaží se při tom být co nejvíce bezobaloví a fér k lidem i životnímu prostředí.

→ Bezobalové obchody

Bezobalový obchod se od toho klasického liší už na první pohled. Místo regálů s jednotlivými baleními v něm najdete spoustu velkých nádob s různými surovinami. Z nich si odeberete libovolné množství do vlastních sáčků, sklenic, krabiček a dalších nádob. Cílem je neprodukovat odpad, který byste později doma stejně vyhodili. Seznam obchodů najdete na **www.bezobaly.cz** nebo **www.reduca.cz**, včetně míst, kam naopak můžete odnést použité obaly, jež znovu využijí.

→ Výdejna chutí

www.vydejnachuti.cz

Výdejna chutí je unikátní společensky odpovědná firma, která skrze sousedské výdeje sezónních potravin ukazuje ekologickou a solidární cestu k jídlu i podnikání. Výdejní místo má i v Písku.

→ Na ovoce

www.naovoce.cz

Na ovoce slouží jako komunitní platforma lidem, kteří chtějí zodpovědně využívat přírodní bohatství v podobě volně rostoucích ovocných stromů, keřů či bylinek. Snahou je společně taková místa nejen mapovat, ale také o ně pečovat a zakládat nová.

→ **www.lovime.bio**

Zajímavosti, novinky a informace ze světa ekologického zemědělství, bio a místních potravin. Tipy, kde hledat a jak poznat opravdu kvalitní potraviny. Přes mapu Najdi Bio najdete nejbližší bioproducenty ve svém okolí.

→ **www.zachranjidlo.cz**

Projekt, který ukazuje, jak neplýtvat jídlem. Přináší praktické informace a recepty pro spotřebitele a usiluje o systémové změny.

☺ Bakaláře Písek

www.ms-pisek.cz/mestska-trznice

Městské služby Písek, s. r. o., provozují tržiště Bakaláře Písek. Provoz tržnice pro veřejnost je stanoven provozním řádem tržnice. Jedná se o pultový prodej, a to každé pondělí, středu (farmářské trhy), čtvrtek, pátek a sobotu.

Svobodné Hory

svobodnehory.cz

Rodinné hospodářství u jihočeských Vodňan. Věnují se ekologickému pěstování zeleniny, květin k řezu a chovu slepic. Používají udržitel-né zemědělské postupy, dbají na zdraví života v půdě a na pozemcích podporují biodiverzitu. Pěstují desítky druhů zeleniny a květin. Inspirují se u zahraničních micro-scale farem, které zásobují potravinami lokální komunity a vrací se k zemědělství se zapojením lidské práce bez těžké mechanizace. Prodávají převážně formou předplatného skrze KPZ.

Bezobalový obchod BEZ

www.bezovi.cz

Spolek Bezovi nabízí široký výběr kvalitních potravin a dalšího zboží bez obalu za férové ceny, které nejsou zatíženy ziskovou marží. Díky členství zde můžete nakupovat ještě výhodněji a zároveň podporovat lokální producenty a ekologický způsob nakupování. Prodejna v Písku funguje jako komunitní projekt, kde členové spolku ovlivňují směřování obchodu a přispívají k jeho udržitelnosti.

Sousedství pro klima

Proč se zabývat ochranou klimatu a adaptacemi na již probíhající klimatické změny? Jsme bombardováni špatnými zprávami, obrazy o nenávratném zhoršování stavu naší planety a neúprosnými vědeckými prognózami. Cítíme bezmoc, strach, úzkost, smutek i vztek. Hodně se píše o příčinách změny klimatu, o jejích dopadech a rizicích. Stále více se ale mluví také o tom, jaká jsou její řešení a proč budoucnost může být lepší, než si většina z nás myslí.

— CO MŮŽEME UDĚLAT HNED? —

→ Přecházíme na čistou energii a šetříme s ní

Energie, kterou spotřebujeme v našich domovech, stojí i za více než čtvrtinou naší celkové individuální uhlíkové stopy. Existuje řada způsobů, jak tuto stopu snížit. Například: přechod na zelený tarif při odběru elektřiny, úsporné nastavení topení a ohřevu vody, efektivní větrání v zimě, úsporná hlavice na sprchu, lepší okna a těsnění, zateplení domu, fotovoltaika pro bytové domy atd.

→ Dopravujeme se šetrně

Naše přesuny stojí přibližně za další čtvrtinou uhlíkové stopy. Značnou roli pak hraje volba dopravního prostředku, zvážení potřeby jednorázových i každodenních cest a v případě aut třeba i jejich efektivnější využívání. Chůze, koloběžka nebo kolo mají nejen nejmenší uhlíkovou stopu, ale také neznečišťují okolí, nevytvářejí hluk ani zácpy a dopravují nám více pohybu. K jejich příjemnému používání je zásadní infrastruktura, kterou je třeba politicky prosazovat.

→ Jíme odpovědně

Právě jídlo představuje oblast, kde mohou mnozí z nás nejsnáze začít se svým přispěvkem k ochraně klimatu. Mezi změny, které mají

Potřebujeme snižovat své emise, stejně jako potřebujeme tlačit na celospolečenskou změnu. Obě tyto oblasti našeho jednání jsou důležité a navzájem se podporují. Bydlíme, topíme, svítíme, dopravujeme se, jíme a kupujeme nejrůznější zboží pro svou každodenní i dlouhodobou potřebu. Jistě tušíte, že za většinou těchto činností se skrývá také uvolňování skleníkových plynů. Každý z nás nese nějaký kousek spoluzodpovědnosti.

největší dopad, patří snížení konzumovaného množství masa a mléčných výrobků, nenakupování (a následné vyhazování) nadbytků jídla, vyhýbání se potravinám transportovaným letecky nebo pití kohoutkové vody místo balené. Pomáhají nákupy od místních farmářů, sezónní zelenina a ovoce, pěstování vlastních potravin nebo bezobalové obchody.

→ Nakupujeme málo a jen to, co vydrží

Až příliš mnoho našich věcí končí svůj krátký život v popelnicích a na skládkách. Jak neкупovat zbytečnosti, krásně shrnuje schéma „pyramida odpovědného nakupování“. Používejte a opravte to, co už máte. Půjčte si to, co potřebujete. Vyměňte, co nepotřebujete, za to, co využijete. Přetvořte staré věci na nové. Kupte použité věci. A až jako poslední možnost – kupte věci nové.

→ Co dalšího můžeme dělat pro klima

Obnovujeme přírodu, tvoříme divočinu – příroda se chce uzdravit a také to udělá, když jí k tomu dáme prostor. Staříme se klimaticky pozitivními – kromě snižování produkovaných emisí umíme i odebírat uhlík zpět z atmosféry. Například vysazováním a ochranou pralesů. Ovlivňujeme druhé a společně prosazujeme změnu – podle průzkumů se v Čechách

angažuje v řešení klimatických otázek 11 % obyvatel. Pojďme to číslo zvýšit, pojďme o tom mluvit. Volme pro klima a žádejme řešení – naši zvolení zástupci a politici budou dělat více pro ochranu klimatu, pokud to po nich budeme jasně a důsledně požadovat.

*Klima
je příležitost*

Určité povzbuzení a více konkrétních kroků, které můžeme učinit, najdete v knize **Klima je příležitost** Petra Daniše.

www.klimajeprilezitost.cz

◉ ZEROWASTE FESTIVAL PÍSEK

Bioodpad a kompostování

Od lokálního jídla a komunitních zahrad je už jen krůček ke kompostování. Proč kompostovat? Papír, sklo a plasty, to všechno většina z nás zodpovědně vhazuje do barevných kontejnerů. Často ale zapomínáme na bioodpad, který tvoří skoro polovinu našich odpadkových košů a popelnic. Průměrný člověk totiž vyprodukuje přibližně 100 kg bioodpadu za rok. Ten bohužel často putuje z černé popelnice až na skládku nebo do spalovny.

Přitom až polovina cest popelářských vozů by mohla být ušetřena. Bioodpad lze totiž snadno proměnit na biopoklad. Stačí k tomu kouzelná formule: kompostování. Možností pro kompostování ve městech je hned několik. Můžeme kompostovat buď přímo v bytě za pomoci žízá, nebo využít komunitní kompostéry a zahrady. A v záloze je pořád i varianta, kdy využijeme sběrné nádoby či sběrné dvory, kde obce mají povinnost bioodpad odebírat.

KAM S BIOODPADEM?

☉ Městská kompostárna Písek

www.ms-pisek.cz/mestska-kompostarna

Kompostárna zpracovává bioodpad vznikající při údržbě veřejné zeleně na území města Písku a jeho místních částí (Smrkovice, Semice, Nový Dvůr) a bioodpad vyprodukovaný v domácnostech občanů města Písku a jeho místních částí. Součástí areálu kompostárny je i sběrný dvůr odpadu.

→ Vermikompostér

Kompostování pomocí kalifornských žízá, které se s radostí i chutí postarají o vaše slupky. Vermikompostér můžete umístit do interiéru – vedle košů na tříděný odpad, na chodbu, do komory, na terasu nebo třeba do sklepa. Prostor na něj najde téměř každý.

→ Zahradní kompost

Ten by měl být přirozenou součástí každé zahrady. Můžete ho využít jak na bioodpad ze zahrady, například shrabané listí, tak na bioodpad z vaší kuchyně. Ušetříte nejen místo v popelnici, a tím i peníze za svoz, ale především uděláte radost půdě i svým rostlinkám, které z kompostu získají cenné živiny. Organické zbytky, jako jsou slupky a odřezky ovoce i zeleniny, čajové lístky či například kávová sedlina, tímto procesem přeměníte na černé zlato.

→ Popelnice na bioodpad

Pokud nemáte založený vlastní kompost, pak pohodlnou cestou, jak třídit bioodpad, je jeho svoz. Zkrátka začít vedle modré, žluté a černé popelnice využívat i tu hnědou. Čistý separovaný bioodpad je svážen do kompostárny.

KOKOZA.CZ

Chcete v životě trochu zpomalit, vrátit se k přirozenosti a vidět milé výsledky?

Kompostování je pomalý proces. Kompostujte, užívejte si drobnou práci rukama a těšte se z růstu svých pokojovek, muškátů v truhlíku či zeleniny na vyvýšeném záhonu.

Výživné informace

o kompostování, ale třeba i tom, jak do něj můžete zapojit svou školu, firmu nebo obec, najdete na stránkách www.kokoza.cz nebo www.kompostuj.cz.

→ Komunitní zahrady

Na některé komunitní zahrady můžete nosit bioodpad nebo třeba skořápky pro slepice.

→ Bokashi

Tato původem japonská metoda je založena na anaerobní fermentaci organických zbytků, kdy hlavní roli místo žízá hraje směs efektivních mikroorganismů, které spouští proces fermentace. Nejedná se tedy o kompostování v pravém slova smyslu, nýbrž o fermentování bioodpadu. Výhodou je, že Bokashi zvládne zpracovat jak rostlinné, tak živočišné organické zbytky. Je to navíc velmi nenáročná, téměř bezúdržbová metoda. Na webu kokoza.cz věnují této japonské metodě celou Bokashi akademii.

→ Komunitní kompost

Řešení pro více lidí, kteří sdílejí společný prostor a chuť kompostovat. Může jít o sousedy ve společném vnitrobloku nebo v blízkém okolí místa vhodného pro kompost. Kompostér je možné získat jednou za čas i od obce, v rámci vypsaných výzev pro váš dům, SVJ či bytové družstvo.

Městská a příměstská zeleň

Zmiňujeme-li se o kompostování, pomyslně se dotýkáme toho přírodního, co se ve městě objevuje jako důsledek našeho života. Příroda v podobě zeleně je ale přímo podmínkou života. Jak souvisí se sousedstvím a komunitou? Proč zeleň patří do města? Rostliny mají pro město mnoho benefitů. Zlepšují kvalitu ovzduší, snižují teplotu v letních měsících, poskytují úkryt a potravu pro zvířata, zvyšují estetickou hodnotu městských prostor a v neposlední řadě přinášejí radost a uvolnění pro místní obyvatele. Kromě toho může pěstování zeleně ve městě podporovat i udržitelné hospodaření a komunitní spolupráci.

☉ Projekt Re-Value
smart.pisek.eu/projekty/projekty-v-realizaci/re-value.html
Díky organizační složce Smart Písek se město zapojilo do výzvy Horizont Europe s projektem Re-Value, který zahrnuje devět evropských měst zaměřených na problematiku vody ve městě. Cílem je sdílet zkušenosti vedoucí k rozvoji modré a zelené infrastruktury, zlepšení mikroklimatu a propojení s vodními plochami. Název „Re-Value“ vyjadřuje znovuobjevení hodnoty vodních prostorů a posílení vztahu města k přírodním vodním zdrojům. V Písku projekt integruje principy Nového evropského Bauhausu a moderní urbanistické plánování, s důrazem na taktický urbanismus, který umožňuje dočasné úpravy veřejného prostoru. Obyvatelé se mohou podílet na návrzích budoucích změn. Písek se zapojil jako replikační město, kde budou testovány postupy z jiných měst. Re-Value zahrnuje i vzdělávací aktivity pro místní obyvatele, například Inovační kempy pro studenty středních škol, které podporují mladou generaci v plánování budoucnosti města. Projekt kladne důraz na spolupráci mezi odborem životního prostředí a architektem města zajišťuje efektivní a udržitelný rozvoj.

☉ Iniciativa VsákníSe
www.smart.pisek.eu
Smart Písek ve spolupráci s městem Písek podporuje udržitelné hospodaření s dešťovou vodou prostřednictvím iniciativy VsákníSe, zaměřené na rozvoj modro-zelené infrastruktury. Cílem je zadržovat dešťovou vodu přímo na pozemcích, což zlepšuje místní mikroklima, snižuje odtok vody do kanalizační sítě a reaguje na klimatické výzvy, jako jsou rostoucí letní teploty a riziko přívaleových srážek. Zájemci budou moci realizovat opatření, jako jsou dešťové záhony nebo vsakovací průlehy, které pomáhají zadržovat a postupně zasakovat dešťovou vodu. Finanční podpora bude přidělována podle pořadí přihlášených a schválených žádostí, dokud se nevyčerpají vyhrazené prostředky. V současné době se projekt připravuje, přičemž plánovaný termín spuštění je na jaře roku 2025.

JAK ZAZELEINIT MĚSTO?

- **Vaším prvním krokem může být prozkoumání zeleně, která už kolem vás roste.**
Pak možná plánování nové výsadby. Vyberte si vhodné místo pro pěstování a zjistěte si potřebné informace z knih, z internetu nebo nejlépe od zkušených pěstitelů v sousedství.
- **Hospodaření s vodou**
Zachycení dešťové vody, její vsakování a znovuvyužití – to jsou základní možnosti udržitelného nakládání s vodou ve vnitrobloku i na střeších. S malým úsilím můžete vodu využít a vrátit do přirozeného koloběhu.
- **Guerilla gardening**
www.metrofarm.cz/guerilla-gardening
Tento světový trend našel své vyznavače i v Česku. Na mnoha místech vznikají skupiny guerillových zahradníků, kteří berou útokem zanedbaná rabátka pod stromy i opuštěné

*
V rámci semínkoven si lidé bezplatně vyměňují malá množství semen určených pro osobní nekomerční využití.
www.seminkovny.com
*
Na zelené projekty v domech a vnitroblocích je možné získat finanční podporu. Tipy na některé grantové programy a jiné zdroje najdete ve stejnojmenné kapitole.
*
Jak poznat stromy v našich ulicích, nás může naučit aplikace lifetreecheck.eu/cs/ / TreeCheckApp

- velkokapacitní betonové květináče, čistí je od odpadků a plevele a z beznadějného místa udělají něco krásného a neobvyklého.
- **Zelené fasády**
Vertikály jsou v městském prostředí skvělou příležitostí pro pěstování popínavých dřevin. Mají výrazný klimatický efekt, snižují přehřívání budov, hluchnost, zachycují prach, jejich listy chrání omítku a prodlužují životnost fasády. Jsou tak i smysluplnou investicí.
 - **Stromy v okolí**
Strom má pro město obrovskou hodnotu. Chladí, filtruje prach, pohlcuje škodliviny, váže CO₂ nebo zadržuje stále vzácnější vodu v půdě. Aby mohly stromy tyto dary přinášet, potřebují od nás náležitou péči a vhodné podmínky. Zajímejte se o stromy kolem vás a dopřejte jim péči odborníků a dostatek vody.

- **Zelené střechy**
www.zelenestrechy.info
Zelené střechy zastávají ve městech nejen estetickou a relaxační funkci, ale zpřijemňují život mnoha dalšími faktory – izolují, snižují prašnost, produkují kyslík, odhlučňují a zadržují dešťovou vodu.
- **Pěstování ve vnitroblocích**
V květináčích, pytlech nebo vyvýšených záhonech se pěstuje i tam, kde je nutné zachovat zpevněné plochy. Úsilí vložené do vnitrobloku je rychle vidět, je dobrým příkladem pro ostatní a ve většině případů zlepšuje i klima sousedské.

Komunitní energetika

Jedním ze zcela nových fenoménů sousedství a komunit je sdílená péče o energetické úspory a zdroje. Komunitní energetika je bezpochyby jednou z odpovědí na klimatické změny. Vrací zodpovědnost za produkci energie zpět na úroveň obcí a regionů, a tím snižuje dopady produkce energie na životní prostředí. V době technologicky sofistikovaných energetických systémů a firemních gigantů, které nám energii dodávají, to samozřejmě nevypadá na zcela rovný boj. Nicméně už pro tento nový trend platí legislativa, která celé téma posouvá o kus kupředu a v blízké budoucnosti přinese mnoho změn, které doufejme budou posilovat i sousedské vazby.

SDÍLENÁ ENERGETIKA V PÍSKU

→ www.espisek.cz, www.uken.cz

Město Písek nabízí příležitosti pro sdílení energie, ale přetížená distribuční síť omezuje efektivní přenos přebytků mezi lokalitami. Proto je klíčové zaměřit se na lokální využití vyrobené energie, například v bytových domech, a na technologie maximalizující vlastní spotřebu, jako jsou baterie nebo nabíjení elektromobilů.

Výhody: Efektivní sdílení v rámci jedné lokality, podpora energetické soběstačnosti.

Nevýhody: Omezené sdílení mezi různými lokalitami kvůli síťovým kapacitám, vysoké náklady na baterie a nabíjecí stanice.

V Písku má sdílení energie největší potenciál v lokálních projektech (bytové domy, areály). Město se snaží realizovat projekty fotovoltaických elektráren, ale efektivita je omezena kapacitou distribuční sítě. Pro plné využití potenciálu sdílení je nutné modernizovat síť, což je však v rukou soukromé společnosti.

*Zajímavá
řešení energetické
soběstačnosti obcí*

včetně příkladů ze zahraničí,
najdete na stránkách
[www.veronica.cz/
energeticka_sobestacnost](http://www.veronica.cz/energeticka_sobestacnost)

Máte-li zájem o další informace, posouzení možností či zapojení do již existujícího projektu, obraťte se na energetickou správu Písek nebo na UKEN (Unie komunitní energetiky).

→ Bytové domy

Sdílení energie je nejvýhodnější v rámci bytových domů, kde domácnosti využívají přebytky z fotovoltaiky. Společné baterie zvyšují efektivitu.

→ Maximalizace spotřeby

Pro domácnosti a firmy je důležité co nejvíce využít energii přímo v místě výroby, aby přebytky neodcházely do přetížené sítě. Baterie a nabíjení elektromobilů jsou ideální způsoby využití přebytků.

JINDŘICHOVICE POD SMRKEM

→ Jindřichovice pod Smrkem, Větrná obec, která inspiruje

Jindřichovice se staly průkopníkem větrné energie v Česku. Díky investicím do obnovitelných zdrojů se proměnily v příklad, jak může zelená energie pozitivně ovlivnit komunitu. Dnes nejen vyrábějí čistou energii prostřednictvím větrných elektráren, ale také podporují místní ekologické projekty. Občané mohou žádat o dotace na vlastní ekologické iniciativy, čímž posilují svou sounáležitost a udržitelnost. Jindřichovice se staly magnetem pro ty, kteří hledají alternativní způsob života a ukazují, že energetika je především o lidech a jejich touze po udržitelné budoucnosti.

→ Kněžice u Nymburka, jediná plně energeticky soběstačná obec v ČR

„Energetické srdce“ Kněžic tvoří bioplynová stanice s kogenerační jednotkou a automatická kotelna na biomasu. Pokrývají prakticky

KNĚŽICE U NYMBURKA

veškerou spotřebu tepla v obci, a to výhradně z obnovitelných zdrojů, a vyrobí téměř dvakrát více elektrické energie, než se v obci spotřebuje. Přebytečné teplo z bioplynové stanice je rozváděno soustavou CZT do celé obce a využíváno od jara do podzimu pro ohřev teplé vody a v zimě i k vytápění domů.

→ Güssing, Rakousko – soběstačný region

Na konci osmdesátých let začali vytvářet strategii pro zásobování energií z místních obnovitelných zdrojů, zahrnující teplo, elektřinu i pohonné hmoty. Po energetických úsporných opatřeních v městských budovách následovala stavba výroby bionafty a výtopny na dřevní štěpku pro dálkové vytápění. Uspěli také s projektem zplynování dřeva pro výrobu elektřiny. Biomasová teplárna vyrábí od roku 2001 teplo a elektřinu, čímž město dosáhlo energetické soběstačnosti a ročně produkuje více energie, než spotřebuje. Víze se nyní rozšiřuje do 28 obcí okresu.

Komunitní doprava

Jak již bylo zmíněno v kapitole o klimatu, doprava je klíčovým producentem skleníkových plynů. A znovu se můžeme podívat na to, jak sami sousedé a komunita mohou tento nežádoucí trend ovlivnit. Existují skupiny a podpůrné nástroje, jak posílit bezemisní, tedy pěší a cyklistickou dopravu jako relevantní způsob pohybu po městech. Nebo emise alespoň výrazně snížit. Může jít o cyklojízdy do školy, svozy dětí společnými auty nebo mikrobusem. Může jít o komplexní strategii a konkrétní opatření školy, jak udělat pěší cestu do školy bezpečnou.

→ Pěšky městem

Spolek Pěšky městem doprává chodcům hlas. Pomáhá zajišťovat bezpečné prostředí pro chodce a upravovat veřejná prostranství, aby lákala lidi k chození či zastavení. Protože město žije tam, kde se dobře chodí. Na jejich stránkách najdete mnoho inspirace ze zahraničí a mezi jejich projekty patří například „Pěšky do školy“, „Bezpečné cesty do školy“ nebo „Školní ulice“.

→ Školní cyklojízdy

Žáci vídeňských škol pravidelně vyrážejí do škol v organizovaných skupinách s dospělými. Pevně stanovené trasy mají vytyčené i zastávky, kde se lze ke skupině připojit. Děti se díky tomu odmala učí udržitelnějšímu pohybu po městě a odpadá fenomén mamataxi. Myšlenka se do Vídně rozšířila z Barcelony, odtud také ve Vídni používaný název Bicibus neboli cyklistický autobus.

→ Do práce na kole

www.dopracenakole.cz

Výzvou Do práce na kole, pěšky či poklusem motivuje spolek AutoMat již od roku 2011 obyvatele a obyvatele (nejen) měst, aby se po nich dopravovali udržitelně, a zviditelňovali tak potřebu bezpečné infrastruktury pro chůzi

a cyklistiku. Za tu dobu přijaly výzvy stovky tisíc lidí po celé republice a připojily se k ní tisíce institucí, firem a měst. Vyzkoušejte si, že bezmotorové cestování do práce a z práce je nejen šetrné k životnímu prostředí, ale také příjemné a prospěšné pro vaši fyzickou i psychickou kondici.

→ Sdílená auta, skútry nebo kola

Platform pro sdílení dopravních prostředků stále přibývá a jejich užívání je čím dál jednodušší a dostupnější. Většinou jde spíše o firmu, která vám prostředky vypůjčí, ale najdou se i příklady skutečně komunitního sdílení. Sousedé si tak mohou navzájem půjčovat například cargo kola, dodávku, tažný vozík apod., místo aby si každý pořizoval vše vlastní.

→ Spolujízdy autem

Spolujízda může být organizována mezi přáteli, spolupracovníky, sousedy nebo lidmi, kteří mají podobný směr cestování. Často se využívá při dojíždění do práce, školy, na akce, ale i na delší vzdálenosti, pracovní cesty nebo na výlety. Hlavní výhodou spolujízdy je sdílení nákladů na dopravu, snížení počtu vozidel na silnicích, snižování dopravních zácp a značné zlepšení ekologické stopy. Vzniká běžnou dohodou mezi lidmi nebo pomocí specializovaných online platform a mobilních aplikací, které propojují řidiče a pasažéry.

→ Sousedská výpomoc

Velmi oceňovanou službou v sousedství je nabídka společného svezení na nákup nebo převoz těžších věcí pro naše sousedy bez vozidla či s ubývajících fyzickými silami. Ochotný soused s dodávkou je poklad každé komunity. Chcete-li podpořit sousedské vztahy, zkuste dát sousedům příště vědět, až se budete chystat na cestu třeba do vzdálenějších specializovaných obchodů.

*V Písku můžete
využít sdílených kol
nextbike*

www.nextbikeczech.com/mesto/pisek
Prvních 15 minut máte zdarma.

Další tipy, jak začít jezdit více na kole
i ve městě, najdete třeba na
www.mestemnakole.cz

Svépomocné a podpůrné skupiny, kruhy sdílení

Jeden z komunitních nástrojů, který nabývá na důležitosti a jehož principy a prvky pronikají i do našich každodenních situací, škol, pracovních týmů, zájmových spolků, ale i rodinných setkání. Tímto nástrojem jsou různé typy svépomocných skupin a kruhů sdílení. Pomáhají nám mluvit o tom, co je opravdu důležité.

Vytvářejí prostor k zastavení, naslouchání a porozumění. Stejně jako jsme různorodou společností, mohou mít i podpůrné skupiny velmi pestré zaměření: ro rodiče, osoby s problémy v mezilidských vztazích, pro pečující a pozůstalé, pro lidi sociálně znevýhodněné, pro lidi se sociální úzkostí, sociální fobií apod.

☉ Fokus Písek

www.fokus-pisek.cz

Nabízí svépomocnou skupinu pro osoby, které trápí úzkost, deprese či jiné psychické potíže.

☉ Domácí hospic Athelas Písek

www.hospic-pisek.cz

Terapeutické a konzultační služby pro pozůstalé.

→ Poradna pro pozůstalé i pro veřejnost

www.cestadomu.cz/podpurne-skupiny

Nezisková organizace Cesta domů nabízí podobné svépomocné skupiny pro důvěrné setkávání osob, které spojuje zkušenost se ztrátou blízkého. Vytváří prostor, kde lidé mohou vzájemně sdílet vše, co prožívají, mohou si vyměnit zkušenosti, poznatky, nalézt podporu a inspiraci.

→ Podpůrná centra pro pečující

www.dementia.cz/podpurna-centra

Setkání pečujících jsou určena všem, kteří částečně nebo celodenně pečují o své blízké, kteří se z důvodu stáří nebo nemoci stali závislými na pomoci druhé osoby. Smyslem je

vytvoření prostoru pro scházení se menšího počtu pečujících osob, které zde budou moci otevřeně sdílet své zkušenosti, starosti, ale i radosti ve své často vyčerpávající, psychicky i fyzicky náročné péči. Nejblíže centrum najdete v Brandýse nad Labem.

→ Pacientské skupiny

www.migrena-help.cz/kruhy-sdileni

www.endotalks.cz/podpurne-skupiny

Relativně novým typem svépomocných skupin jsou pacientské organizace. Ty ve společnosti rozšiřují povědomí o dané nemoci a současně pomáhají pacientkám a pacientům v tom, jak úskalí své nemoci sdílet a pečovat o sebe.

→ Anonymní alkoholici

www.anonymnialkoholici.cz

Dlouhodobou tradici mají ve světě i u nás skupiny pomáhající si ve zvládání jednoho z těžkých témat české společnosti, kterým je alkoholismus.

→ Mužsko-ženské kruhy

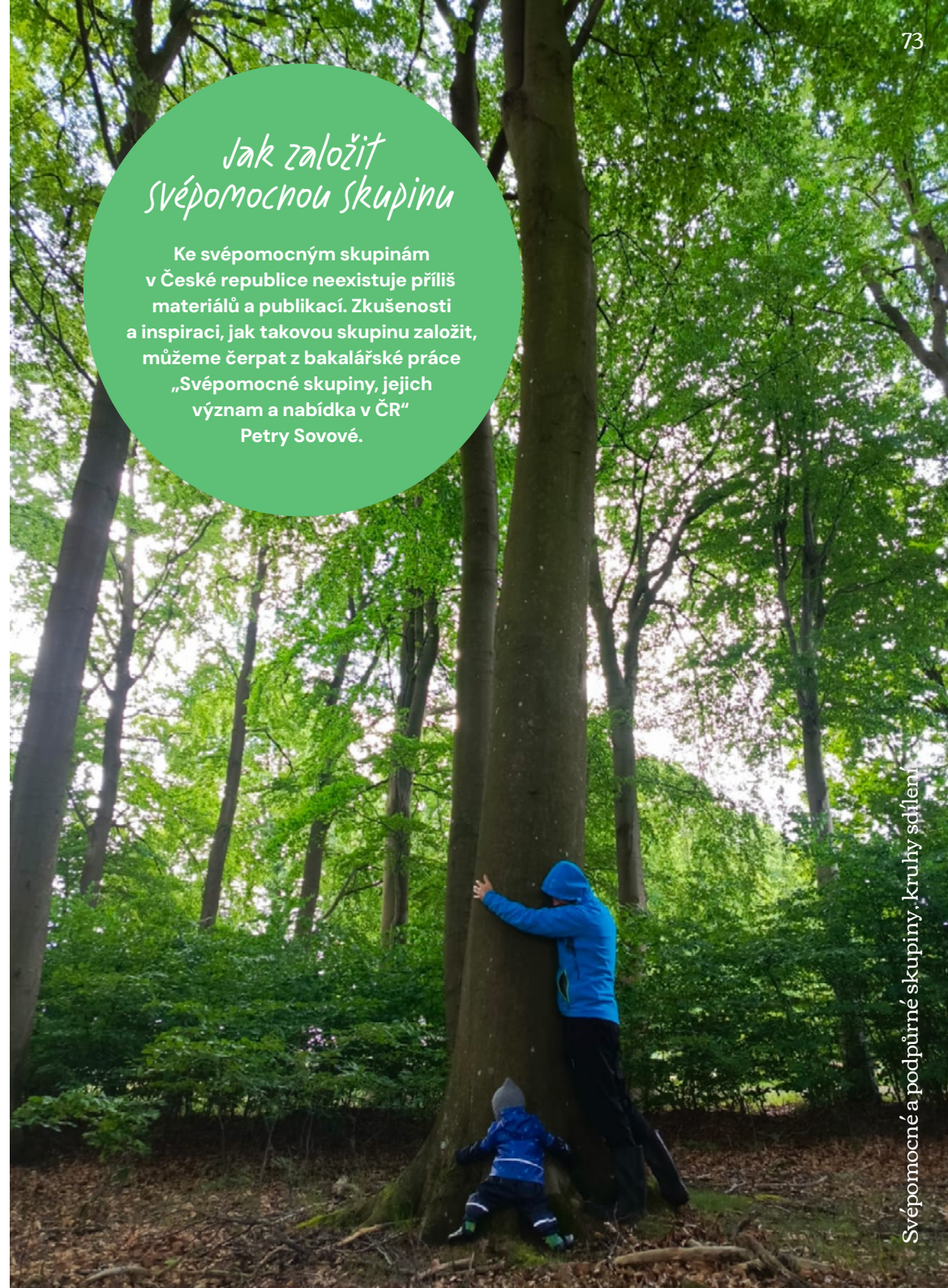
Naše doba se vypořádává i s tím, jak přenastavit nefunkční modely soužití mužů a žen. Proto se stále více praktikují poradní kruhy zaměřené přímo na toto téma.

→ Restorativní kruhy

Za zmínku a prozkoumání stojí také restorativní kruhy, jejichž praxe po světě vykazuje obrovské úspěchy. Jsou nástrojem ke konstruktivnímu vypořádání se s konfliktem. Vytvářejí bezpečný prostor pro setkání oběti, pachatele, případně dalších osob. Ti tak mohou společně hovořit o tom, jaký měl čin dopad na jejich životy a jak způsobené následky napravit. Tato metoda se hojně využívá například k řešení šikany na školách.

Jak založit svépomocnou skupinu

Ke svépomocným skupinám v České republice neexistuje příliš materiálů a publikací. Zkušenosti a inspiraci, jak takovou skupinu založit, můžeme čerpat z bakalářské práce „Svépomocné skupiny, jejich význam a nabídka v ČR“ Petry Sovové.

Realizujte vlastní nápady

8 tipů pro živé sousedství

Podněty jsme posbírali ze zkušeností mnoha sousedských hybatelů. Budování komunity nevnímáme jako lineární proces, a tak ani pořadí těchto kroků neberte prosím jako dané. Můžete si z nich vybrat, co se vám zrovna hodí, nebo lépe, jít zcela svou cestou.

1. Dejte prostor snění a naslouchejte svým potřebám

Dopřejte si klidný, příjemný, tak trochu neohraničený čas k zamyšlení a nacítní toho, co by vás skutečně těšilo ve vašem sousedství, co by vám samotným pomohlo a zpestřilo vám každodenní život. Pokud již máte s kým, sněte o budoucnosti společně, vyprávějte, pište, malujte. Dovolte si fantazii, jak by to u vás v domě, v ulici nebo v celé čtvrti mohlo jednou fungovat. Zjistěte, co můžete a chcete nabídnout ostatním. Naslouchejte potřebám míst i lidí kolem vás. Pokud je ještě neznáte, ptejte se a pozorujte.

Rozmyslete si, jaké jsou vaše časové kapacity. Důležité je, aby vaše plány byly realizovatelné. Proto je dobré začít s menšími kroky a drobnými úspěchy se pak povzbuzovat v další aktivitě. Když budete vědět, co chcete tvořit, a budete o tom mluvit, snáze se k vám přidají ostatní.

2. Najděte své (dobro)druhy a tvořte společně

Z vlastní zkušenosti víme, jak moc je důležité, když s iniciativou nepřicházíte sami. Doporučujeme proto najít si hned na začátku alespoň jednoho člověka, který do toho půjde s vámi. (Dobro)druhy můžete hledat mezi svými přáteli z okolí nebo využít online i offline nástroje k oslovení zatím neznámých sousedů.

3. Poznejte své sousedy i jejich zájmy a potřeby

Uspořádejte setkání lidí z okolí, kteří sdílejí váš zájem. Stanovte cíl setkání, například sepsat nápady na zlepšení sousedství na velkých papírech, které pak společně vyhodnotíte a zjistíte, co je pro začátek nejdůležitější. Zvolte dobře dostupné veřejné místo, kde se každý bude cítit pohodlně a může se zapojit podle vlastní míry. Osvědčují se akce v ulicích nebo v parcích. K oslovení sousedů použijte různé komunikační kanály, jako jsou nástěnky, letáčky, sociální sítě nebo telefon a e-mail na organizátora akce. Nejlepší je osobní pozvání, které může být příležitostí pro navázání rozhovoru s neznámými sousedy.

4. Využijte zkušenosti podobných sousedských projektů

Oslovte tahouny fungujících komunit. Zeptejte se jich na radu, požádejte je o konzultaci, sdílejte nápady, navštivte je nebo je pozvěte na prezentaci k vám. A ke všem příležitostem nezapomínejte přivzít rovnou i své sousedy.

INSPIRATIVNÍ PROJEKTY

Příběhy a databáze podpořených projektů: www.nadacevia.cz

Proměněné dvory a vnitrobloky: www.vnitrobloky.cz

Blog a mapa, kde zjistíte vše o komunitních zahradách a kompostérech od Kokozy: www.mapko.cz, www.kokoza.cz

Knihovna inspirace z potravinových komunit: www.kpzinfo.cz

Podpořené projekty „proměň své město:“ www.nadace-promeny.cz

Jak sdílet: 300 návodů, které vám pomohou oživit vaši komunitu: www.shareable.net

Příběhy Silnějších hybatelů: www.dokazemevic.cz

Podpořené projekty hybatelů komunit: www.nadacepartnerstvi.cz

Blog, knihy a přednášky Tomáše Hajzlara: www.tomashajzler.com

METODIKA A POSTUPY

Čerpejte z metodik a osvědčených postupů, jak tvořit komunitní projekty. Jejich zkušenosti se mnohdy podobají, i když mají odlišné cíle.

METODIKA ZAKLÁDÁNÍ KOMUNITNÍCH ZAHRAD

METODIKA ŽIVÉ VNITROBLOKY

7 KROKŮ KE KRÁSNÉMU VNITROBLOKU

ZAPOJ SE DO KPZ – PRŮVODCE ZALOŽENÍM KOMUNITOU PODPOŘOVANÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

SOLIDBASE – PŘÍRUČKA PRO ROZVOJ MÍSTNÍCH POTRAVINOVÝCH KOMUNIT

KOMUNITNÍ CANVAS – ŠABLONY PRO PLÁNOVÁNÍ KOMUNITNÍCH PROJEKTŮ

PŘÍRUČKA BUDOVÁNÍ KOMUNIT PRO NEZISKOVKY – CYKLUS Z DÍLNÝ OSF

5. Nechte si poradit od odborníků

Kontaktujte lidi, se kterými si můžete promluvit nebo je pozvat k vám a s nimiž pak můžete společně uspořádat akci nebo naplánovat projekt. Najděte odborníky a lektory na témata, která zrovna řešíte. Například facilitátory, průvodce řešením konfliktů nebo lektory nenásilné komunikace a jiných komunitních dovedností. V kapitole „Kdo vás podpoří“ najdete kontakty na organizace, které vás i se svými experty rádi podpoří.

6. Využijte fungující komunikační kanály nebo vytvořte nové

Zamyslete se, jak se sousedy budete komunikovat. Je dobré zjistit, které plat-formy ostatní již využívají a které budou všem nebo alespoň většině vyhovovat. Osvědčily se například facebookové a whatsappové skupiny, google groups nebo stará dobrá nástěnka na chodbě domu. Posloužit vám mohou místní informační toky a facebookové skupiny uvedené v tomto průvodci.

7. Sáhnete po osvědčených akcích

U pořádání akcí můžete zužitkovat úspěšné formáty, jako je Zažít město jinak nebo Uklid'me Česko. Jsou snadné na organizaci, s propagací vám pomohou hlavní organizátoři a pro lidi jsou tyto akce známé a srozumitelné.

Mnoho příležitostí lze nalézt i v tradicích, jako jsou oslavy slunovratu a rovnodennosti, velikonoční a vánoční setkání, stavění májky, pálení čarodějnic, masopust, karneval apod.

Funguje také posezení a opékání u ohně, pouštění draků, kreativní dílničky, přednášky a semináře nebo promítání filmu. Vděčné jsou i akce typu garage sale, bleší trhy, swap, den dětí, dobročinné bazárky, restaurant day, soutěže a bojovky pro děti nebo sportovní aktivity.

8. Oslavujte často, i malé úspěchy

Nezapomínejte náležitě oslavit usku-tečněné kroky a akce. Ohlédněte se společně za tím, co se podařilo a co méně. Oceňte se navzájem za svou aktivitu, čas i jiné dary, které do společného záměru přinášíte. Oslava pomáhá vystoupit z každodenního rytmu. Připomínáme si smysluplnost – proč se sousedským aktivitám věnujeme a co nám i druhým přináší.

Dovednosti sousedského hybatele

Nástroje k budování komunity

Dávat se dohromady

Ať už je vašim impulsem k budování sousedství konkrétní problém, potřeba, sen nebo i mlhavější tušení potenciálu fungující komunity pro váš život, základem budování sousedství je bezpochyby komunikace, budování vztahů, organizování a funkční lídrovství. Možná jasně víte, co chcete, nebo se zaměříte na společné diskuze o potřebách a hodnotách vaší komunity. Existují různé přístupy, od autoritativního stylu po nehierarchické organizace.

Na začátku, kdy hledáte svou cestu k sousedství, je spolupráce většinou dobrovolná a závazky nejsou povinné. Silná motivace je klíčová pro udržení zájmu. S časem se můžete začít více zamýšlet nad organizací a plánováním aktivit pro svou komunitu.

Participace

Participace znamená aktivní zapojení do spolurozhodování o tom, jaké sousedství budujeme a kterou cestou se vydáme.

Je úzce spjata s facilitací a v komunitním plánování hraje klíčovou roli, často za účasti veřejné správy. Participace zahrnuje zapojení různých skupin, jako jsou místní obyvatelé, rodiče, mladí lidé, podnikatelé, senioři, nebo třeba zahrádkáři, s cílem dosáhnout širokého konsenzu a udržitelnosti. Jde o dovednost, kterou se lze naučit

Facilitace

Když vedeme skupinu ke společnému cíli, často používáme nástroje facilitace, i když si to zrovna neuvědomujeme. Facilitátor usnadňuje, organizuje a vede diskusi určitým směrem, aniž by musel mít všechny odpovědi. V některých případech je vhodné svěřit facilitaci nestrannému odborníkovi, ale v komunitních projektech se těmto dovednostem nevyhneme. Základem je promyšlení cíle, času, účastníků a povahy setkání (informativní, plánovací či rozhodovací). Facilitace zahrnuje i správné vedení diskuze, vyvážené zapojení účastníků a pořizování zápisu.

Tvorba společné vize

Společná vize je klíčová pro budování živého a udržitelného sousedství. Měla by reflektovat aktuální potřeby i dlouhodobé cíle, být smělá, inspirativní a zároveň konkrétní, aby přinášela skutečné změny. Důležité je, aby vize vycházela z otevřené diskuze a byla relevantní pro všechny členy komunity.

Vize nemusí mít jen textovou podobu – může se vyjádřit i vizuálně, například formou nástěnek, symbolů nebo tvůrčích projektů, které spojují sousedy na emocionální úrovni. Tímto způsobem se stává společným plánem pro rozvoj, který pomáhá určovat krátkodobé priority i dlouhodobé směry.

Opěrné základy komunikace

Funkční komunikace je základem pro budování respektujícího prostředí, zejména v komunitách, kde se lidé setkávají s odlišnými názory a potřebami. Základem je respekt vůči ostatním, který je zásadní pro všechny mezilidské vztahy a spolupráci. Užitečným nástrojem je tzv. nenásilná komunikace, která se zaměřuje na rozpoznávání a srozumitelné vyjadřování pocitů a potřeb. Empatické naslouchání pak umožňuje lépe porozumět druhým a přispívá k vytvoření prostředí, kde se lidé cítí slyšení a respektováni.

Komunikační dovednosti nejsou automatické, a proto je dobré je aktivně rozvíjet. Tyto schopnosti jsou obzvláště cenné pro ty, kteří se zapojují do komunitního života, kde posilují vztahy a podporují vzájemnou spolupráci.

Poradní kruhy

Poradní kruh je prastará komunikační technika, která podporuje otevřenou výměnu názorů a prohlubování vzájemného porozumění ve skupinách, například ve školách, firmách nebo komunitách. Klíčovými principy jsou upřímné vyjadřování, pozorné naslouchání, mluvení k věci a spontánnost. Účastníci sedí v kruhu, čímž se eliminuje hierarchie a každý má možnost se vyjádřit, často za použití „mluvícího předmětu“, pro označení aktuálního řečníka.

Péče o souseda v sobě

Když se staneme iniciátorem nebo organizátorem v sousedství, nasazujeme nejen svou energii, ale i osobnost. Vystupujeme z komfortní zóny a čelíme nejistotám – výsledky mohou přicházet pomalu a podpora nemusí být vždy samozřejmostí. Někdy se můžete setkávat i s kritikou nebo docházením vlastních sil. Abychom se vyhnuli vyhoření, je klíčové pečovat o své vlastní pocity a najít si čas pro sebe. Zároveň musíme respektovat rozdílné potřeby ostatních a nebát se požádat o pomoc. Nezapomínejme také slavit i drobné úspěchy, které nás udržují motivované a dávají nám energii pokračovat dál.

→ KDE SE O PARTICIPACI DOZVĚDĚT VÍCE:

www.iprpraha.cz/stranka/72/participace
www.nesehnuti.cz/angazovane-offline
www.planujtrojku.cz/participace

→ KDE SE PŘIUCIT ZÁKLADŮM FACILITACE:

www.spo-jmk.cz/webfiles/zaklady_facilitace_pracovn_i_sesit_pro_.pdf

→ JAK VIZI TVOŘIT:

www.participativnimetody.cz/tvorba-vize-komunity.html

→ INSPIRACE PRO PRAXI PORADNÍCH KRUHŮ:

www.munispace.muni.cz/library/catalog/book/2185

Finanční podpora

Sousedské iniciativy mohou využívat granty a dotace, ať už se jedná o neformální skupinu, zapsaný spolek nebo například sdružení vlastníků jednotek a bytová družstva. Nabídka grantů se může pohybovat od zcela místních zdrojů, a tedy i malých a rychlých grantů (městské části apod.), až po celostátní renomované nadace a dlouhodobé granty. Existuje i pár ryze komunitních nadací a nadačních fondů.

Kromě financí mohou granty také zahrnovat odbornou podporu a poradenství, což je užitečné pro úspěch projektů i rozšiřování kompetencí komunitních hybatelů. Získání grantu může také zvýšit povědomí o iniciativě a přilákat další podporu od místních obyvatel nebo organizací. Granty umožňují rozšířit rozsah aktivit a usilovat o větší pozitivní dopad v komunitě, často prostřednictvím spolupráce s dalšími iniciativami a organizacemi.

Crowdfunding a dárcovské platformy

Crowdfunding i dárcovské sbírky umožňují sousedům získat potřebné finanční prostředky na různé projekty a iniciativy, jako jsou výstavba dětského hřiště, zlepšení místního parku nebo podpora komunitních akcí. Spolupráce na kampani posiluje soudržnost a angažovanost mezi sousedy.

Tyto platformy poskytují možnost sdílet informace o sousedské iniciativě širšímu publiku, což zvyšuje povědomí o projektu a přiláká potenciální dárce. Projekty, které získají dostatek finanční podpory od sousedů, mohou být realizovány, což posiluje demokratický proces v komunitě. Zároveň umožňují lidem přispět malými částkami, díky tomu mohou přispět i lidé s omezenými finančními prostředky, a mít tak vliv na iniciativy ve své čtvrti.

Hlavní rozdíl mezi dárcovstvím a crowdfundingem spočívá v tom, že při druhé formě zpravidla dostávají dárce (investoři) od autorů výzvy nějakou nefinanční odměnu. Tou může být v případě komunitních projektů určitý druh členství, pojmenování zasazeného stroju, vstupenka na akce apod.

Crowdfundingové platformy

- www.hithit.cz
- www.startovac.cz

Dárcovské platformy

- www.darujme.cz
- www.donio.cz
- www.znesnaze21.cz

Granty a dotace

Nadace Via

www.nadacevia.cz

Via podporuje aktivní lidi, kteří pomáhají druhým, společně proměňují veřejná prostranství, ožívají veřejný prostor, usilují o lepší sousedské vztahy nebo se nebojí společně postavit za veřejný zájem. Nabízí podporu na míru vašim nápadům. Můžete žádat o několik druhů grantů na sousedské a komunitní projekty od 20 000 Kč až do 500 000 Kč. Kromě finanční podpory nabízí také účast na vzdělávacích seminářích a síťovacích setkáních. Každý podpořený projekt má také nárok na 5 hodin odborných konzultací.

Nadace Partnerství

www.nadacepartnerstvi.cz

Finančně podporuje, vzdělává a pomáhá lidem a komunitám, aby převzali zodpovědnost za péči o životní prostředí. Kromě grantových výzev nabízí odborné poradenství, akademii hybatelů komunit, jiné vzdělávací akce či exkurze a mnoho dalšího.

Nadace OSF

www.osf.cz

Posláním nadace je péče o demokracii v Česku skrze podporu a vzdělávání organizací občanské společnosti. Rozvíjí stát, kde mají všichni rovné šance a zapojují se do dění ve svém okolí. Otevírají citlivá a opomíjená témata a společně s dárce hledají průkopníky, kteří je budou dál rozvíjet.

Nadace Proměny

Karla Komárka

promeny.komarekfoundation.org

Nadace se zasazuje o rozvoj měst v České republice a lepší povědomí společnosti o architektuře, krajinné tvorbě a významu prostředí pro člověka. V grantovém programu Parky nadace přispívá na rozvoj parkově upravených veřejných prostranství se zapojením místních obyvatel a ve spolupráci s odborníky. V grantovém programu Proměň své město nadace pomáhá aktivním občanům a organizacím rozvíjet veřejný prostor ve městech a obcích.

→ Komunitní nadace a nadační fondy

- www.komunitninadace.cz
- www.jmkn.cz
- nadace.veronica.cz
- www.zelenypoklad.org

→ Další příležitosti:

- Granty České spořitelny Dokážeme víc
- Granty Nadace Tipsport a mnohé další

Dobročinný obchod Dobromysl

www.obchod-dobromysl.cz

Výzvy na podporu místních veřejně prospěšných projektů.

Vzdělávejte se v komunitních a projektových dovednostech

Využijte mnoha možností, jak posílit organizační a komunikační schopnosti vás nebo vaší skupiny. Potkáte se tak i s iniciátory z jiných lokalit. Zjistíte, že nejste sami, kdo chce něco udělat pro své sousedství, a můžete se podporovat navzájem.

- Programy Nadace Via
- Akcelerační programy Impact Hubu pro startupy, jako je Social Impact Award
- Akcelerační program Silnější hybatelé od České spořitelny
- Programy Nadace Partnerství pro hybatele komunit s environmentálním přesahem
- Komunitní akademie Protheus
- Akademie Permakultury

Metodická podpora

Kokoza

www.kokoza.cz

S radostí otevírají lidem z města možnosti, jak kompostovat a pěstovat. Mrkev, bylinky i vztahy. Věří, že soužití člověka a přírody nejvíce podpoříme šířením myšlenky uzavřeného cyklu jídla mezi širokou i odbornou veřejností. Sdílejí inspiraci a příběhy úspěšných komunit. Učí jednotlivce, samosprávu i firmy, jak na to. S nimi zvládnete vybudovat nové záhony, kompostéry, ale i celé komunitní zahrady.

Spolek Bieno

www.vnitroblokůy.cz

V Bieno ukazují lidem ve městě, jak vytvářet krásná místa. Vracejí život zahradám, dvorům a vnitroblokům. Nabízejí inspiraci z realizovaných proměn, exkurze, metodiky, ale také provázení proměnou vašeho sousedství. Od nápadu, participace se sousedy až po finální řešení.

Re-use federace

www.reusefederace.cz

Sdružení nábytkových bank a re-use center působících v České republice, společensky a environmentálně prospěšných organizací, které se snaží předcházet vzniku komunálního odpadu. K jejich aktivitám patří propojování už existujících míst, iniciování vzniku dalších a péče o rozvoj a podporu tématu mezi veřejností a veřejnou správou.

Automat

www.auto-mat.cz

Spolek Automat stojí za akcí Zažít město jinak. Prosazuje lepší prostředí pro kvalitní život ve městě. Podporuje veřejnou, pěší a cyklistickou dopravu i rozumné používání aut. Přináší inspiraci z evropských metropolí a aktivizuje lidi k pozitivní proměně ulic a veřejného prostoru. Dohlíží na politiky a efektivní využití veřejných peněz. „Společně s vámi tvoříme město, ve kterém chceme žít.“

Nadace Via

www.nadacevia.cz

Nadace v rámci svých programů nabízí kromě financí také konzultace, rozvojové a vzdělávací setkání, pravidelný prostor pro sdílení s dalšími hybateli a mnoho dalšího. Z dlouholetých zkušeností nadace se dá využít i její přehled o zkušených komunitních lidech i konzultantech a facilitátorech komunitního rozvoje. Vzhledem k tomu, že každá situace je specifická, nejlépe je obrátit se na nadaci telefonicky a na základě potřeb se pokusit získat tipy na aktuálně využitelné experty.

Nadace Partnerství

www.nadacepartnerství.cz

I v Nadaci Partnerství neudělují pouze granty. Nabízí také odborné služby, špičkové produkty nebo vzdělávání pro děti i dospělé.

V Nadaci Partnerství je možné získat podporu i ve facilitaci a participaci

Edutica

www.edutica.cz

Zážitkové vzdělávání pro organizace i jednotlivce. Facilitace a konzultace na zakázku. Důraz na vzájemné porozumění a dosažení výsledků.

O sousedském průvodci

Bylo mi potěšením zpracovat pro vás
Sousedského průvodce Pískem.

Přeji si, at' napomůže tvořit dobrá
sousedství, propojovat a rozvíjet místní
komunitní život, podpoří sounáležitost
a inspiruje ke smysluplným aktivitám.

Máte-li podnět k doplnění průvodce, nebo
nápad, který rozhýbe místní komunitu,
ozvěte se! :)

Jana Marková
za spolek Aktivní Písek, z.s.

aktivnipisek@gmail.com
www.aktivnipisek.cz

📍 ZAHRADA VE VNITROBLOKU
ATELIÉR V PÍSKU

*Děkujeme všem organizacím, odborníkům,
spolkům a aktivním sousedům za jejich
příspěvky v podobě textů, fotografií,
kontaktů a zkušeností.*

Jana Marková
za spolek Aktivní Písek, z. s.

aktivnipisek@gmail.com
www.aktivnipisek.cz

Koncepce
Vojta Rybář

Spoluautorství obecných textů
Vojta Rybář, Martin Nawrath

Grafika
Marcela Schneiberková

Ilustrace
Tereza Bierská

Vydali
Aktivní písek, z. s.
Dobrovolnické centrum Agora 7

První tištěné vydání, Praha 2024

Vytiskla
Tiskárna Carter

Projekt sousedských průvodců

Dobrovolnické centrum Agora 7 v roce 2023 vytvořilo prvního Sousedského průvodce pro Prahu 7. Ohlasy autory přesvědčily, že převážná část jeho obsahu může posloužit i v jiných koutech republiky.

Vznikla proto sbírka zkušeností, inspirace a otevřených materiálů, kterou nyní mohou využít lidé z jakékoliv další lokality. A vytvořit si tak snáze svého vlastního průvodce místní komunitou. Sousedský průvodce, kterého právě držíte v ruce, je jedním z nich.

Ať vám dělá radost.

Více o průvodcích a možnosti zapojení
najdete na www.dcagora7.cz/pruvodce

ONLINE MAPU I PRŮVODCE
SI MŮŽETE PROHLÉDNOUT ZDE:

www.aktivnipisek.cz/pruvodce

Zkoušejme si představit, a to velmi konkrétně i díky této publikaci, že dílčí prvky schopnosti sousedit nám mohou pomoci žít „krásnější svět“, o kterém mluví jeden z významných myslitelů naší doby Charles Eisenstein. Tento svět nevymyslí a nepřipraví jeden osvětlený génius. Stále více je zřejmé, že nový příběh, který se rodí a současně čeká na zrození, je dílem skupin, sítí a vztahů. Dobré sousedství může být jedním z nich.

Pokud zjistíte, že na mapě chybí něco nebo někdo důležitý, neváhejte nás kontaktovat na www.aktivnipisek.cz

Rádi doladíme popis a přidáme další aktivní sousedy do naší mapy, aby naše komunita stále rostla a prosperovala.

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

NADACE VIA

DOBROVOLNICKÉ
CENTRUM AGORA 7

Publikace vznikla v rámci projektu Komunitní průvodce jako nástroj budování udržitelné komunity za finanční podpory Ministerstva pro místní rozvoj ČR a Nadace Via a Smart Písek.